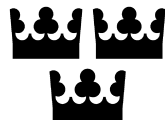

Rättsväsendet

4

Förslag till statsbudget för 2010

Rättsväsendet

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	9
2	Lagförslag.....	11
2.1	Förslag till lag om ändring i äktenskapsbalken	11
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1982:188) om preskription av skattefordringar m.m.	11
2.3	Förslag till lag om ändring i namnlagen (1982:670)	12
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1985:206) om viten	12
2.5	Förslag till lag om ändring i folkbokföringslagen (1991:481).....	12
2.6	Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200).....	12
2.7	Förslag till lag om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844).....	12
2.8	Förslag till lag om ändring i lagen (1999:988) om förhör m.m. hos kommissionen för granskning av de svenska säkerhetstjänsternas författningsskyddade verksamhet	13
2.9	Förslag till lag om ändring i lagen (2000:1175) om talerätt för vissa utländska konsumentmyndigheter och konsumentorganisationer.....	13
2.10	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:558) om vägtrafikregister	13
3	Rättsväsendet	15
3.1	Utgiftsområdets omfattning	15
3.2	Utgiftsutveckling	16
3.3	Mål för utgiftsområdet	17
3.4	Politikens inriktning	17
3.4.1	En politik för ett tryggare Sverige	17
3.4.2	Ett modernare rättsväsende.....	20
3.4.3	Brottsförebyggande arbete	23
3.4.4	Utredning och lagföring	25
3.4.5	Dömande verksamhet	27
3.4.6	Verkställighet av påföljd	30
3.4.7	Stöd till brottsoffer	33
3.5	Resultatbedömning	34
3.5.1	Utgiftsområde 4 Rättsväsendet.....	34
3.5.2	Brottsförebyggande arbete	36
3.5.3	Utredning och lagföring	38

3.5.4	Dömande verksamhet.....	41
3.5.5	Verkställighet av påföljd.....	43
3.5.6	Reparativ verksamhet (Stöd till brottsoffer)	47
3.5.7	Övrig verksamhet	48
3.6	Revisionens iakttagelser	49
3.7	Budgetförslag	50

Tabellförteckning

Anslagsbelopp.....	10
3.1 Utgiftsutvecklingen inom utgiftsområdet	16
3.2 Härledning av ramnivån 2010–2012. Utgiftsområde 4 Rättsväsendet	17
3.3 Ramnivå 2010 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 4 Rättsväsendet	17
3.4 Anmälda våldsbrott åren 2004–2008	34
3.5 Kostnadsutvecklingen 2006–2008.....	35
3.6 Antal anställda 2006–2008 (jämnt hundratal).....	35
3.7 Andel kvinnor på ledande befattningar 2006–2008	35
3.8 Andel sjukfrånvaro i förhållande till tillgänglig arbetstid 2006–2008.....	35
3.9 Andel anställda med utländsk bakgrund* 2006–2008	36
3.10 Kostnadsutvecklingen 2006–2008.....	36
3.11 Kostnadsutvecklingen 2006–2008.....	38
3.12 Inkomna brottsärenden.....	39
3.13 Uppklaring	40
3.14 Lagföring.....	40
3.15 Kostnadsutvecklingen 2006–2008 (exkl. migrationsverksamhet)	41
3.16 Den totala målutvecklingen (exkl. migrationsmål) 2006–2008	42
3.17 Uppfyllelse av regeringens verksamhetsmål (omloppstid i månader för avgjorda mål, 75 percentilen).....	42
3.18 Kostnadsutvecklingen 2006–2008.....	44
3.19 Kostnadsutvecklingen 2006–2008.....	47
3.20 Kostnadsutvecklingen 2006–2008.....	49
3.21 Utgiftsutveckling 1999–2009	50
3.22 Anslagsutveckling.....	51
3.23 Offentligrättslig verksamhet.....	51
3.24 Uppdragsverksamhet.....	51
3.25 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:1 Polisorganisationen	52
3.26 Anslagsutveckling.....	52
3.27 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:2 Säkerhetspolisen.....	53
3.28 Anslagsutveckling.....	53
3.29 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:3 Åklagarmyndigheten.....	53
3.30 Anslagsutveckling.....	54
3.31 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:4 Ekobrottsmyndigheten.....	55
3.32 Anslagsutveckling.....	55
3.33 Offentligrättslig verksamhet.....	55
3.34 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:5 Sveriges Domstolar	57
3.35 Anslagsutveckling.....	57
3.36 Avgiftsbelagd verksamhet	58
3.37 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:6 Kriminalvården.....	58
3.38 Anslagsutveckling.....	58
3.39 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:7 Brottsförebyggande rådet	59
3.40 Anslagsutveckling.....	59

3.41 Offentligrättslig verksamhet. Rättsgenetik	59
3.42 Uppdragsverksamhet. Rättskemi	59
3.43 Uppdragsverksamhet. Rättsintyg	59
3.44 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:8 Rättsmedicinalverket	60
3.45 Anslagsutveckling.....	60
3.46 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:9 Gentekniknämnden	60
3.47 Anslagsutveckling.....	60
3.48 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:10 Brottsoffermyndigheten.....	61
3.49 Anslagsutveckling.....	61
3.50 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:11 Ersättning för skador på grund av brott.....	61
3.51 Anslagsutveckling.....	61
3.52 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:12 Rättsliga biträden m.m.	62
3.53 Anslagsutveckling.....	62
3.54 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.....	63
3.55 Anslagsutveckling.....	63
3.56 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:14 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar	63
3.57 Anslagsutveckling.....	63
3.58 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:15 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete	64
3.59 Anslagsutveckling.....	64
3.60 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:16 Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden.....	64

Diagramförteckning

3.1 Beläggning i anstalt (i medeltal) 1999–2008.....	44
3.2 Sysselsättningstimmar vid anstalt	45
3.3 Utvecklingen av IÖV-utsluss/utökad frigång 2006–2008, påbörjad IÖV- utsluss/utökad frigång ¹	45
3.4 Påbörjade § 34-placeringar/vårdvister ¹ 2006–2008.....	45
3.5 Antal rymningar direkt från slutan stalt per 100 000 vård dygn 1999–2008.....	46
3.6 Antal inkomna och avgjorda ärenden.....	47
3.7 Utbetalad brottsskadersättning samt intäkter från regress	48

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. godkänner förslaget om att den rådgivande nämnden vid Åklagarmyndigheten avskaffas,
2. antar lag om ändring i äktenskapsbalken, lag om ändring i lagen (1982:188) om preskription av skattefordringar m.m., lag om ändring i namnlagen (1982:670), lag om ändring i lagen (1985:206) om viten, lag om ändring i folkbokföringslagen (1991:481), lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200), lag om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844), lag om ändring i lagen (1999:988) om förhör m.m. hos kommissionen för granskning av de svenska säkerhetstjänsternas författningsskyddade verksamhet, lag om ändring i lagen (2000:1175) om talerätt för vissa utländska konsumentmyndigheter och konsumentorganisationer samt lag om ändring i lagen (2001:558) om vägtrafikregister,
3. för budgetåret 2010 anvisar anslagen under utgiftsområde 4 *Rättsväsendet* enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp*Tusental kronor*

Anslag	Anslagstyp	
1:1 Polisorganisationen	Ramanslag	19 147 134
1:2 Säkerhetspolisen	Ramanslag	946 595
1:3 Åklagarmyndigheten	Ramanslag	1 139 482
1:4 Ekobrottsmyndigheten	Ramanslag	420 556
1:5 Sveriges Domstolar	Ramanslag	4 612 556
1:6 Kriminalvården	Ramanslag	7 312 275
1:7 Brottsförebyggande rådet	Ramanslag	62 614
1:8 Rättsmedicinalverket	Ramanslag	294 729
1:9 Gentekniknämnden	Ramanslag	4 116
1:10 Brottsoffermyndigheten	Ramanslag	31 567
1:11 Ersättning för skador på grund av brott	Ramanslag	89 474
1:12 Rättsliga biträden m.m.	Ramanslag	1 725 657
1:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.	Ramanslag	30 163
1:14 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar	Ramanslag	3 578
1:15 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete	Ramanslag	7 157
1:16 Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden	Ramanslag	12 540
Summa		35 840 193

2 Lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i äktenskapsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om äktenskapsbalken¹
dels att i 15 kap. 2 § ordet "länsrätt" ska bytas ut mot "förvaltningsrätt",
dels att i 15 kap. 2 § orden "Länsrätten i Stockholms län" ska bytas ut mot "Förvaltningsrätten i Stockholm".

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1982:188) om preskription av skattefordringar m.m.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1982:188) om preskription av skattefordringar m.m.²
dels att i 7 och 13 §§ ordet "länsrätt" i olika böjningsformer ska bytas ut mot "förvaltningsrätt" i motsvarande form,
dels att i 13 § orden "Länsrätten i Stockholms län" ska bytas ut mot "Förvaltningsrätten i Stockholm".

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

¹ Senaste lydelse av 15 kap. 2 § 2009:253.

² Senaste lydelse av

7 § 2007:326

13 § 2007:326.

2.3 Förslag till lag om ändring i namnlagen (1982:670)

Härigenom föreskrivs i fråga om namnlagen (1982:670)³
dels att i 37 § ordet "länsrätt" ska bytas ut mot "förvaltningsrätt",
dels att i 37 § orden "Länsrätten i Stockholms län" ska bytas ut mot "Förvaltningsrätten i Stockholm".

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1985:206) om viten

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1985:206) om viten⁴
dels att i 6 § ordet "länsrätt" ska bytas ut mot "förvaltningsrätt",
dels att i 6 § orden "Länsrätten i Stockholms län" ska bytas ut mot "Förvaltningsrätten i Stockholm".

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

2.5 Förslag till lag om ändring i folkbokföringslagen (1991:481)

Härigenom föreskrivs i fråga om folkbokföringslagen (1991:481)⁵
dels att i 37 och 38 §§ ordet "länsrätt" ska bytas ut mot "förvaltningsrätt",
dels att i 38 § orden "Länsrätten i Stockholms län" ska bytas ut mot "Förvaltningsrätten i Stockholm".

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

2.6 Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)

Härigenom föreskrivs i fråga om mervärdesskattelagen (1994:200)⁶
dels att i 20 kap. 1 § ordet "länsrätt" ska bytas ut mot "förvaltningsrätt",
dels att i 20 kap. 1 § orden "Länsrätten i Dalarnas län" ska bytas ut mot "Förvaltningsrätten i Falun".

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

2.7 Förslag till lag om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844)

Härigenom föreskrivs i fråga om radio- och TV-lagen (1996:844)

³ Lagen omtryckt 1982:1134.

Senaste lydelse av 37 § 2003:652.

⁴ Senaste lydelse av 6 § 1998:591.

⁵ Senaste lydelse av

37 § 2003:657.

38 § 2003:657.

⁶ Lagen omtryckt 2000:500.

Senaste lydelse av 20 kap. 1 § 2009:000.

dels att i 12 kap. 4 § orden "Länsrätten i Stockholms län" ska bytas ut mot "Förvaltningsrätten i Stockholm",

dels att i 13 kap. 4 § ordet "länsrätt" ska bytas ut mot "förvaltningsrätt".

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

2.8 Förslag till lag om ändring i lagen (1999:988) om förhör m.m. hos kommissionen för granskning av de svenska säkerhetstjänsternas författningsskyddade verksamhet

Härigenom föreskrivs att i 12 § lagen (1999:988) om förhör m.m. hos kommissionen för granskning av de svenska säkerhetstjänsternas författningsskyddade verksamhet orden "Länsrätten i Stockholms län" ska bytas ut mot "Förvaltningsrätten i Stockholm".

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

2.9 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:1175) om talerätt för vissa utländska konsumentmyndigheter och konsumentorganisationer

Härigenom föreskrivs att i 5 § lagen (2000:1175) om talerätt för vissa utländska konsumentmyndigheter och konsumentorganisationer⁷ orden "Länsrätten i Stockholms län" ska bytas ut mot "Förvaltningsrätten i Stockholm".

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

2.10 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:558) om vägtrafikregister

Härigenom föreskrivs att i 34 § lagen (2001:558) om vägtrafikregister orden "Länsrätten i Örebro län" ska bytas ut mot "Förvaltningsrätten i Karlstad".

Denna lag träder i kraft den 15 februari 2010.

⁷ Senaste lydelse av 5 § 2008:504.

3 Rättsväsendet

3.1 Utgiftsområdets omfattning

Huvuddelen av resurserna inom utgiftsområdet avser kriminalpolitiskt inriktad verksamhet. I övrigt är rättsväsendets verksamhet inriktad på att avgöra rättsliga tvister mellan enskilda och mellan enskilda och det allmänna samt att handlägga olika typer av ärenden. Den kriminalpolitiskt inriktade verksamheten syftar till att upprätthålla allmän ordning och säkerhet, förebygga

brott, utreda brott, tillse att den som begått brott lagförs, verkställa påföljder och rättsliga anspråk och ge stöd till dem som drabbats av brott. Utgiftsområdet innefattar myndigheter inom domstols-, polis- och åklagarväsendena samt Kriminalvården. Dessutom ingår Rättsmedicinalverket, Brottsförebyggande rådet, Brottsoffermyndigheten, Säkerhets- och integritetsskyddsnamnden och Gentekniknamnden.

3.2 Utgiftsutveckling

Tabell 3.1 Utgiftsutvecklingen inom utgiftsområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2008	Budget 2009 ¹	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräknat 2011	Beräknat 2012
1:1 Polisorganisationen	17 780	18 423	18 153	19 147	19 796	20 099
1:2 Säkerhetspolisen	870	916	881	947	957	964
1:3 Åklagarmyndigheten	978	1 074	1 064	1 139	1 194	1 242
1:4 Ekobrottsmyndigheten	370	406	396	421	430	438
1:5 Sveriges Domstolar	4 259	4 416	4 496	4 613	4 782	4 897
1:6 Kriminalvården	6 329	6 707	6 714	7 312	7 479	7 520
1:7 Brottsförebyggande rådet	56	61	61	63	63	63
1:8 Rättsmedicinalverket	261	284	278	295	302	309
1:9 Gentekniknämnden	4	4	4	4	4	4
1:10 Brottsoffermyndigheten	30	30	31	32	32	32
1:11 Ersättning för skador på grund av brott	86	89	90	89	89	89
1:12 Rättsliga biträden m.m.	1 607	1 726	1 617	1 726	1 726	1 726
1:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.	44	36	24	30	30	30
1:14 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar	3	4	4	4	4	4
1:15 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete	6	7	7	7	7	7
1:16 Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden	10	12	12	13	13	13
Totalt för utgiftsområde 4 Rättsväsendet	32 693	34 197	33 831	35 840	36 908	37 438

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

År 2007 tillförde regeringen rättsväsendet 1 530 miljoner kronor.

I budgetpropositionen för 2008 tillförde regeringen rättsväsendet ytterligare 495 miljoner kronor.

Regeringen tillförde rättsväsendet därtill ytterligare 475 miljoner kronor 2009 i budgetpropositionen för 2009. Utöver dessa ramförstärkningar har regeringen tillfört rättsväsendet engångsvisa medel i budgetpropositionen för 2009 och i tilläggsbudgetpropositioner under 2008 och 2009.

Regeringen fullföljer nu satsningen på rättsväsendet för att öka den polisiära närvaron, säkerställa en effektiv åklagarverksamhet, värna kvaliteten i den dömande verksamheten, säkerställa en effektiv kriminalvård och stärka brottsofferperspektivet i hela rättskedjan. I denna proposition tillförs rättsväsendet ytterligare 2 518 miljoner kronor från och med 2010. I regeringens hösttilläggsbudget föreslås dessutom rättsväsendets anslag för 2009 öka med cirka 1 400

miljoner kronor. Sedan 2007 har rättsväsendet tillförts 5 018 miljoner kronor i ramförstärkning. Därtill har rättsväsendet 2008 och 2009 tillförts engångsvisa medel motsvarande närmare 2 500 miljoner kronor. Även i denna proposition tillförs engångsvisa medel, 70 mkr per år för åren 2010-2012, för att samordna och utveckla rättsväsendets informationsförsörjning. Sammantaget är det den mest omfattande satsning som gjorts på det svenska rättsväsendet.

Resurstillskotten har skett för att återupprätta rättssamhället och öka människors trygghet. Rättsväsendets fortsatta effektivisering är en förutsättning för regeringens satsningar på området. Regeringen avser även fortsättningsvis att noga följa myndigheternas effektiviseringsarbete och verksamhetsresultat och att återkomma till riksdagen om de ytterligare insatser som erfordras för att fullfölja statsmakternas intentioner för rättsväsendets utveckling.

Förändringar av anslagen inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet redovisas under 3.7 Budgetförslag.

**Tabell 3.2 Härledning av ramnivån 2010–2012.
Utgiftsområde 4 Rättsväsendet**

Miljoner kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	32 624	32 624	32 624
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 098	1 388	1 562
Beslut	2 325	3 008	3 287
Överföring till/från andra utgiftsområden	5	5	5
Övrigt	-213	-117	-41
Ny ramnivå	35 840	36 908	37 438

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

**Tabell 3.3 Ramnivå 2010 realekonomiskt fördelad.
Utgiftsområde 4 Rättsväsendet**

Miljoner kronor

	2010
Transfereringar ¹	1 704
Verksamhetsutgifter ²	30 917
Investeringar ³	3
Summa Ramnivå	35 840

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2008 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

3.3 Mål för utgiftsområdet

Målet för rättsväsendet är den enskildes rättstrygghet och rättssäkerhet.

Målet för kriminalpolitiken är att minska brottsligheten och att öka människors trygghet.

3.4 Politikens inriktning

3.4.1 En politik för ett tryggare Sverige

Ett väl fungerande rättsväsende utgör kärnan för en fungerande demokrati. Få saker beskär människans frihet så tydligt som att bli utsatt för brott. Våld, stölder och droger sätter djupa spår. Samhället ska tydligt bemöta all brottslighet.

Rättsväsendet har ett särskilt ansvar för den enskildes rättssäkerhet och rättstrygghet.

Rättssäkerhet innebär att rättsskipning och annan myndighetsutövning ska vara förutsebar och enhetlig samt bedrivs effektivt med hög kvalitet.

Med rättstrygghet avses att den enskilda människan ska vara skyddad mot brottsliga angrepp på liv, hälsa, frihet, integritet och egendom. Avgörande är att rättsväsendet tillsammans med det övriga samhället effektivt arbetar för att förebygga och bekämpa brottslighet samt stödja dem som utsatts för ett brott. Rättstryggheten förutsätter också en lättillgänglig ordning för att lösa tvister såväl mellan enskilda som mellan enskilda och det allmänna.

Den enskildes rättssäkerhet och rättstrygghet är förutsättningar för att medborgarna ska känna förtroende för lagarna, myndigheterna och domstolarna. Att medborgarna kan känna ett sådant förtroende är av fundamental betydelse för ett demokratiskt samhälle.

Den politiska inriktningen ligger fast. Att minska brottsligheten och öka människors trygghet innebär att rättssäkerheten och rättstryggheten värnas. Regeringens politik ger nu resultat.

- Under mandatperioden har det skett en ökning med 2 500 poliser. Målet om 20 000 poliser uppnås under 2010. Så många poliser har Sverige aldrig tidigare haft. Antalet poliser i yttre tjänst ökar, i synnerhet på platser där ordningsstörningar ofta förekommer. På så sätt förebyggs inte minst våldsbrott. Under 2008 har till exempel anmälningarna avseende misshandel utomhus minskat.
- Regeringens satsning på rättsväsendet har inneburit att fler brott klaras upp. Under 2008 ökade såväl antalet som andelen uppklarade brott jämfört med föregående år.
- Regeringens satsning på rättsväsendet innebär också att fler brott upptäcks, utreds och lagförs. Det innebär en ökad belastning för hela rättskedjan men är en central del i arbetet med att minska brottsligheten och öka tryggheten. Regeringen har därför tillfört resurser så att hela rättskedjan kan möta den ökade belastningen.
- Den nya förverkandereglering som trädde i kraft under 2008 förbättrar förutsättningarna för att bedriva en framgångsrik brottsbekämpning.

Regleringen slår mot vinstsyftet, som är en av de starkaste drivkrafterna bakom allvarlig brottslighet.

- Regeringens och berörda myndigheters krafttag mot den organiserade brottsligheten har fått stort genomslag. Satsningen har bland annat inneburit att insatserna mot den grova organiserade brottsligheten förstärkts med ytterligare 200 särskilt avdelade personer.
- Rikspolisstyrelsen, Åklagarmyndigheten och Domstolsverket har fått i uppdrag av regeringen att gemensamt vidta åtgärder för att säkerställa en effektiv samverkan och handläggning av mängdbrott.
- Regeringen har tillsatt en utredning om förutsättningarna för vissa förändringar i reglerna om förundersökningsbegränsning i brottmål. Resultaten av initiativen rörande mängdbrott och reglerna om förundersökningsbegränsning ska bidra till att brottsutredningsverksamheten effektiviseras.
- Domstolarnas handläggningstider blir kortare och balanserna minskar trots en fortsatt ökad måltillströmning. Reformen En modernare rättegång, som bland annat möjliggör ett bättre utnyttjande av modern teknik i rättsprocessen, förväntas också medföra förkortade handläggningstider och minskad risk för inställda huvudförhandlingar.
- Under 2009 har nya bestämmelser trätt i kraft som bland annat innebär ett höjt tidsbestämt straffmaximum för mord och vissa andra brott som också kan leda till fängelse på livstid. Påföljdssystemet är föremål för omfattande reformer och regeringens utgångspunkt är att straffen för allvarliga våldsbrott och återfall i brott ska skärpas.
- Åtgärder vidtas för att förebygga återfall i brott. De som avtjänat ett straff ska ges förutsättningar att bryta med sitt kriminella förflutna. Regeringen har därför beslutat om förbättrade möjligheter för fängelsedömda att få utbildning och betyg under verkställighetstiden.
- Arbetslinjen ska gälla alla, även dem som dömts till fängelse. Reglerna för arbetsmarknadsåtgärder har därför förändrats så att fängelsedömda har fått

bättre möjligheter till arbete vid utslussning och efter frigivningen.

Fortsatta krafttag mot brottsligheten

Regeringen fortsätter att stärka brottsbekämpningen i Sverige. Under mandatperioden har flera viktiga förändringar drivits igenom för att minska brottsligheten och öka människors trygghet. Genom rekordstora satsningar har rättsväsendet förstärkts ytterligare från polis och åklagare till domstolar och kriminalvård. Brottsbekämpningen effektiviseras och fler brott klaras upp. Det har blivit besvärligare för den som livnär sig på organiserad brottslighet och rättsväsendet står väl rustat för fortsatta krafttag mot brottsligheten. Regeringen har vidare gett en särskild utredare i uppdrag att utreda behovet av en ändrad lagstiftning om skyldighet att agera vid farliga situationer eller att bistå nödställda personer.

Sverige kommer vid utgången av 2010 att ha 20 000 poliser. Så många poliser har aldrig tidigare funnits i Sverige. Med en fortsatt fokusering på ökad polisiär synlighet och närvaro skapar denna kapacitetsökning möjligheter att öka tryggheten i vardagen, förebygga att brott begås och ingripa mot brottslighet. Samtidigt fortsätter regeringens arbete med att förbättra rättsväsendets förmåga att utreda och lagföra brott. Målet är att förbättra verksamhetsresultaten och att öka effektiviteten i rättskedjan som helhet.

En framgångsrik brottsbekämpning handlar inte bara om att angripa brottsligheten utan även brottslighetens orsaker. Att bekämpa utanförskap och segregation har brottsförebyggande effekter. I områden och miljöer där många människor saknar arbete, där missbruk och sociala bekymmer är vardag, där ökar risken för att dras in i kriminalitet och missbruk. Därför är det fortsatta arbetet med arbetslinjen viktigt även på det rättspolitiska planet.

Vid brottslighet som miljöbrott, ekonomisk brottslighet och grov organiserad brottslighet är vinstsyftet en avgörande faktor. Brottsligheten har olika orsaker och tar sig skilda uttryck. En förutsättning för att brottsligheten ska minska är därför att såväl rättsväsendets olika delar som andra myndigheter och aktörer arbetar samordnat och målinriktat samt att åtgärderna är förankrade i forskningsresultaten.

Regeringen och myndigheterna kraftsamlar mot grov organiserad brottslighet

Regeringen har tagit initiativ till en nationell mobilisering mot den grova organiserade brottsligheten. Samhället har blivit bättre på att bekämpa denna brottslighet. För att arbetet ska bli framgångsrikt krävs dock att myndigheter och andra samhällsaktörer aktivt deltar i arbetet. Rättsväsendets myndigheter har här en central roll.

I arbetet mot den organiserade brottsligheten är det angeläget att polisen, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och andra berörda myndigheter vidareutvecklar sina arbetsmetoder för att kunna spåra, förverka och återföra vinningen av brott. De utvidgade möjligheterna till förverkande, som riksdagen beslutade om 2008, innebär att de brottsbekämpande myndigheterna fått ett nytt kraftfullt redskap i kampen mot allvarlig brottslighet.

Som ett led i mobiliseringen mot den grova organiserade brottsligheten gav regeringen i juli 2008 Rikspolisstyrelsen och övriga berörda myndigheter i uppdrag att gemensamt vidta åtgärder för att säkerställa en effektiv och uthållig bekämpning av denna typ av brottslighet. Som ett resultat av detta uppdrag har ett samverkansråd bestående av nio myndighetschefer bildats. Rådet ska årligen ta fram en gemensam nationell strategisk inriktning för bekämpning av den grova organiserade brottsligheten. För det operativa arbetet har ett operativt råd, åtta regionala underrättelsecentrum samt nio särskilda aktionsgrupper inrättats.

Regeringen har också gett en utredare i uppdrag att föreslå åtgärder för att underlätta för personer som vill lämna kriminella grupperingar och för att förhindra nyrekrytering till dessa. Uppdraget ska redovisas senast den 31 januari 2010.

Den grova organiserade brottsligheten är ofta gränsöverskridande. För att polis och åklagare på ett effektivt sätt ska kunna bekämpa gränsöverskridande brottslighet som människohandel och terrorism förutsätts en nära samverkan med berörda myndigheter i andra länder och ett aktivt deltagande i det internationella samarbetet. Det är viktigt att de internationella verktygen används i den operativa verksamheten.

Bekämpning av ungdomsbrottslighet - tidiga och tydliga insatser

Få uppgifter är viktigare än att förebygga brott bland unga och att minimera återfallen bland unga

lagöverträdare. Med tidiga och tydliga åtgärder mot ungdomsbrottsligheten idag kan vi motverka grov brottslighet i morgon.

En trygg uppväxt är den mest effektiva brottsförebyggande insatsen. Föräldrar har huvudansvaret för att förmedla normer och värderingar till sina barn och ungdomar. Ett sätt att tydliggöra detta är att ge föräldrar ett ekonomiskt ansvar för skador som deras barn orsakar. Inom Justitiedepartementet utarbetas för närvarande ett förslag om ett sådant skärpt föräldraansvar.

Skolan har också en viktig roll för att ge barn och ungdomar en god värdegrund. Ett bra samarbete mellan polis, socialtjänsten, skola och andra aktörer på det lokala planet förebygger brott. Brottsförebyggande rådet har gjort en kunskapsinventering om orsaker till brott bland unga och metoder för att motverka kriminell utveckling. Dessutom pågår i Justitiedepartementet en kartläggning av hur myndigheterna arbetar med unga som riskerar att utveckla en vanekriminell livsstil. Arbetet ska utmynna i förslag till åtgärder för en förbättrad samverkan mellan rättsväsendets myndigheter, andra myndigheter och berörda aktörer, som till exempel organisationer inom den ideella sektorn. Vidare ska förslag lämnas om hur tiden mellan brottslig gärning och samhällets reaktion kan förkortas.

Det är av största vikt att myndigheterna alltid kan agera med kraft och skyndsamhet när barn och ungdomar har begått brott eller när de har blivit utsatta för brott. För att bland annat ge socialtjänsten bättre underlag för att bedöma vilka åtgärder som ska vidtas mot brottsmisstänkta barn under 15 år, föreslås i betänkandet Barn som misstänks för brott (SOU 2008:111) bland annat att brottsutredningar ska genomföras oftare än i dag och att polisen med tvång ska kunna utföra drogtester på barn under 15 år. Betänkandet har remissbehandlats och bereds i Justitiedepartementet.

Påföljderna för unga lagöverträdare ska vara tidiga och tydliga samt inriktade på att förhindra fortsatt brottslighet. En departementspromemoria om förtydligande av innehållet i påföljden slutna ungdomsvård – som ådöms unga i åldergruppen 15-17 år vid allvarlig brottslighet – har remitterats. Förslaget syftar till att fler kvalificerade insatser ska inledas under verkställigheten av påföljden för att motverka återfall i brott.

Straffskärpningar och vidareutveckling av påföljdssystemet

Påföljderna måste vara proportionerliga, trovärdiga och förutsebara. Regeringen har aviserat en skärpt syn på allvarliga våldsbrott och gett Straffnivåutredningen i uppdrag att lämna förslag på detta. Straffnivåutredningens förslag, att straffen för allvarliga våldsbrott ska skärpas och att försvårande och förmildrande omständigheter ska ges ett ökat genomslag vid straffmätningen, bereds i Justitiedepartementet. Regeringen har vidare tillsatt en utredning för att göra en översyn av påföljdssystemet för vuxna och unga lagöverträdare (dir. 2009:60). Ett betänkande ska lämnas senast den 31 maj 2012.

Brottsoffrens behov ska mötas

Rättsväsendets myndigheter måste ha ett tydligt brottsofferperspektiv och verka för att brottsoffren upplever att deras behov av stöd och hjälp möts.

Barn och ungdomar som utsatts för brott är beroende av att vuxna förstår och agerar. Brottsutsatta barn och ungdomar måste tidigt få stöd och hjälp till upprättelse. Det är viktigt att rättsväsendets myndigheter är medvetna om barns särskilda utsatthet och behov samt att de åtgärder myndigheterna vidtar utgår från detta. Även andra utsatta grupper såsom personer med funktionsnedsättning kräver särskild uppmärksamhet.

För att förbättra stödet och skyddet för personer som utsätts för hot eller förföljelse har Stalkningsutredningen föreslagit att den som bryter mot besöksförbud ska kunna åläggas att bära elektronisk fotboja. Vidare har utredningen föreslagit att ett nytt brott, olaga förföljelse, ska införas. Utredningens betänkande bereds för närvarande i Justitiedepartementet.

Mäns våld mot kvinnor

Regeringen har genom de insatser som presenterats i handlingsplanen för att bekämpa mäns våld mot kvinnor samt i handlingsplanen mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål gett förutsättningar för en höjd ambitionsnivå i kampen mot mäns våld mot kvinnor. Särskilda medel har avsatts och ett antal uppdrag har beslutats för att främja myndigheternas arbete och stödja andra aktörer i dessa frågor. Brottsförebyggande rådet har fått i uppdrag att följa upp åtgärderna i handlingsplanen för att bekämpa mäns våld mot kvinnor.

Brottsbekämpning – en prioriterad fråga inom EU

Haagprogrammet, som innehåller riktlinjer för arbetet på området för frihet, säkerhet och rättvisa, löper ut i december 2009. Kommissionen har i juni 2009 presenterat ett meddelande inför ett uppföljande program och förhandlingarna om detta kommer att pågå under det svenska ordförändskapet. Målsättningen är att Europeiska rådet i december 2009 ska anta det nya programmet. Regeringen ser fram emot ett program som speglar brottsbekämpningens höga prioritet inom EU, samtidigt som åtgärder på europeisk nivå endast ska vidtas där det finns ett mervärde jämfört med nationella insatser. Regeringen framhåller också vikten av balans mellan de brottsbekämpande åtgärderna och ett starkt skydd för den enskildes rättigheter och för den personliga integriteten.

3.4.2 Ett modernare rättsväsende

Ett väl fungerande rättsväsende måste utvecklas i samma takt som övriga delar av samhället. Regeringen arbetar aktivt med att utveckla rättsväsendet så att det ska vara väl rustat för sina uppgifter. Arbetet bedrivs utifrån följande utgångspunkter.

Individen i fokus

Rättsväsendets verksamheter ska utgå från människors individuella behov. Personer som kommer i kontakt med rättsväsendets myndigheter ska bemötas med respekt och professionalism. Det ställer höga krav på kompetens, snabb och effektiv handläggning med god kvalitet liksom på myndigheternas tillgänglighet och servicenivå. Myndigheternas värdegrundsarbete, som fokuserar på anställdas förhållningssätt och attityd i förhållande till individen, är av stor betydelse i sammanhanget. Alla inblandade i rättsprocessen ska få relevant information om rättsväsendets handläggning av deras ärenden. Brottsoffer och vittnen ska få vägledning om var de kan få hjälp med att bearbeta konsekvenserna av den händelse som de har varit utsatta för.

Effektivitet i rättskedjan

Rättsväsendet bildar en kedja av samverkande myndigheter. Rättsväsendets verksamhet måste ständigt bedömas, utvärderas och utvecklas med sikte på effektivare resursutnyttjande. En kontinuerlig verksamhetsutveckling ska vara en

integrerad del av rättsväsendets strategi. Effektivitet och ett rationellt resursutnyttjande måste tillmätas stor betydelse när olika handlingsalternativ övervägs i den löpande verksamheten.

För närvarande pågår ett omfattande arbete med att se över effektiviteten inom hela rättsväsendet. Det gäller såväl myndigheternas kostnadseffektivitet och verksamhetsresultat som kriminalpolitiska och strukturella åtgärder för att effektivisera verksamheterna. Den övergripande målsättningen är att identifiera och föreslå åtgärder för att dämpa kostnadsutvecklingen, öka effektiviteten och förbättra resultatet i rättsväsendet. Ett led i arbetet har varit att genomlysna rättsväsendets myndigheter utifrån ett effektivitetsperspektiv. Regeringen har därför under 2008 bland annat gett uppdrag till ett konsultföretag och till Ekonomistyrningsverket att granska verksamheten inom Rikspolisstyrelsen och Åklagarmyndigheten utifrån frågeställningar som bland annat rör styrning, kontroll och effektivitet. I de rapporter som lämnades under våren 2009 redovisas ett antal förslag som kan leda till ökad effektivitet i myndigheternas verksamheter. Regeringen avser att noga följa myndigheternas vidare arbete med effektivitets- och utvecklingsfrågor med anledning av vad rapporterna visar. Vid behov kommer regeringen att vidta ytterligare åtgärder för att driva arbetet med dessa frågor framåt.

Regeringen har uppdragit åt Statskontoret att i en utvärdering av domstolarnas inre organisation och arbetsformer bland annat belysa de administrativa och ekonomiska konsekvenserna av de olika organisatoriska lösningar och arbetsformer som valts. Uppdraget ska redovisas senast den 16 oktober 2009.

En särskild utredare fick i början av 2008 i uppdrag att följa upp och utvärdera effektiviseringsarbetet inom Kriminalvården. Utredningen har vidare granskat effektiviteten i Kriminalvårdens lokalförsörjningsarbete. Uppdraget slutredovisas den 1 oktober 2009.

Regeringen förutsätter att rättsväsendets myndigheter vidtar nödvändiga åtgärder för att öka effektiviteten och förbättra verksamhetsresultatet. Regeringen överväger nu ytterligare åtgärder för att utveckla rättsväsendets effektivitet. Ett led i detta är regeringens beslut om att tillsätta en utredning för att se över påföljdssystemets utformning. Regeringen avser därutöver att utreda polisens organisation liksom förutsättningarna för att samla all polis- och åklagarverksamhet avseende

ekobrott hos Ekobrottsmyndigheten. Regeringen har också ambitionen att under mandatperioden lämna besked om en reformerad polisutbildning.

En effektivare brottmålsprocess

Ärendetillströmningen i rättskedjan har de senaste åren varit hög och förväntas fortsätta att öka. För att möta människors krav på snabb och effektiv handläggning och för att öka rättsväsendets kapacitet att möta en ökad ärendetillströmning av brottmål överväger regeringen åtgärder som kan effektivisera brottmålsprocessen, bland annat genom en förbättrad brottsutredningsverksamhet och mer ändamålsenliga rättegångsregler. Det handlar exempelvis om att förbättra hanteringen av polisanmälningar, säkerställa en effektiv samverkan och handläggning av mängdbrott och utreda förutsättningarna för vissa förändringar i reglerna om förundersökningsbegränsning i brottmål. Ett annat led i att höja kvaliteten och effektiviteten i brottmålsprocessen är åtgärder för att minska andelen inställda förhandlingar. Målsättningen bör vidare vara att handläggningen av ett mål ska kunna anpassas till vad som krävs i det enskilda fallet utan att kravet på förutsebarhet åsidosätts och även parterna bör ha ett ansvar för att målen drivs framåt. Det innefattar bland annat att pröva möjligheterna att öka lagföringen genom strafföreläggande och att öka användningen av skriftlig handläggning i vissa brottmål.

Möjligheterna att minska användningen av straffrätten och införa alternativa sanktioner för vissa brott samt vilka förutsättningar som finns att ensamdomare ska kunna avgöra mål är ytterligare frågor för regeringens övervägande för att effektivisera brottmålsprocessen.

Rättsväsendets informationsförsörjning

Myndigheterna i rättskedjan hanterar i sina respektive verksamheter stora mängder information. Informationsutbytet mellan myndigheterna vid handläggningen av brottmål sker i dag till största delen manuellt.

Sedan flera år bedriver myndigheterna ett arbete för att skapa ett elektroniskt informationsflöde som möjliggör att information, till exempel namn på den misstänkte och tidpunkt för den brottsliga gärningen, kan återanvändas i rättskedjan. En sådan ordning innebär stora effektivitetsvinster. Arbetet syftar till att införa en helt elektronisk ärendehantering. Härigenom blir det möjligt att följa ett ärende från polisanmälan till verkställd dom. Det skapar nya möjligheter till bland annat

kvalitetsutveckling, prognoser och statistik. Till exempel kan de som utreder brott genom verksamhetsstöden få en återkoppling på om utredningen ledde till verkställd dom eller inte.

Arbetet bedrivs inom ramen för Rådet för rättsväsendets informationsförsörjning (RIF-rådet), som består av myndigheter i rättskedjan. Regeringen har beslutat att RIF-rådet från den 15 mars 2009 ska ledas från Regeringskansliet genom expeditionschefen vid Justitiedepartementet. Det är Polisen, Åklagarmyndigheten, Domstolsverket, Kriminalvården och Brottsförebyggande rådet som handlägger de största ärendevolymerna i brottmålsprocessen. Arbetet kommer därför under kommande år att särskilt intensifieras vad gäller dessa myndigheter. Syftet är att senast den 31 december 2011 införa ett strukturerat informationsflöde framåt i rättskedjan för dessa myndigheter.

Ett tydligare ansvar för hela rättskedjan

Rättsväsendets myndigheter är inbördes beroende av varandra. Rättskedjans totala effektivitet förutsätter att var och en av myndigheterna tar ansvar för sin roll i rättsprocessen och på olika sätt underlättar övriga myndigheters insatser. Det måste finnas kunskap om hur vidtagna satsningar inom verksamheterna påverkar andra områden inom och utanför rättsväsendet, till exempel vad en ökad satsning inom polisen får för konsekvenser för åklagare, domstolar, forensisk verksamhet och kriminalvård.

I januari 2009 redovisade rättsväsendets myndigheter sin första gemensamma rapport om kapacitetsbehovet inom rättsväsendet de kommande åren. I rapporten har prognoserna för myndigheterna samordnats i ett rättskedjeperspektiv och ger en bild av det framtida kapacitetsbehovet från inflödet av ärenden hos polisen till platsbehovet i Kriminalvården. Myndigheterna ska fördjupa och utveckla arbetet med att ta fram gemensamma prognoser över kapacitetsbehoven i rättsväsendet.

Samarbete med andra delar av samhället

Rättsväsendet kan inte ses isolerat utan är en del av samhället. För att de åtgärder som vidtas inom rättsväsendet ska vara verkningsfulla krävs långtgående samarbete även med aktörer som finns utanför rättsväsendet. Det ställer också höga krav på rättsväsendets myndigheter att understödja åtgärder mot brottslighet som vidtagits av andra än rättsväsendets myndigheter. Det är nödvändigt att

rättsväsendets myndigheter samverkar effektivt med aktörer som på olika sätt påverkar situationen inom rättsväsendet, exempelvis kommuner, landsting och näringsliv som bedriver verksamheter som har betydelse för rättsprocessen. Detta arbete är särskilt viktigt när det gäller frågor om unga lagöverträdare och unga brottsoffer samt för det återfallsförebyggande arbetet.

Det internationella samarbetet som en integrerad del i rättsväsendet

Ett väl fungerande internationellt samarbete har betydelse för såväl effektiviteten som rättssäkerheten och förtroendet för de rättsvärdande myndigheterna. Samarbetet med utländska myndigheter och domstolar och samarbetet genom samordningsorgan såsom Eurojust, Europol och Interpol ska ses som en integrerad del av det arbete som utförs av rättsväsendets myndigheter.

Deltagandet i det freds- och säkerhetsfrämjande arbetet ska också bidra till de övergripande målen för rättsväsendet. Myndigheterna bidrar idag med personal och kompetens till internationella freds- och säkerhetsfrämjande insatser som leds av FN, EU och OSSE. Efterfrågan på personal till dessa insatser ökar. Det gäller poliser, åklagare, kriminalvårdare och andra civila experter. Rättsväsendets medverkan i internationella insatser bör ses som en möjlighet att för nationellt bruk inhämta information och kunskap om omvärlden samt ett sätt att höja personalens kompetens.

Verksamhet byggd på kunskap

Rättsväsendets verksamhet ska bygga på väl underbyggd kunskap. En grundläggande källa till sådan kunskap är det forsknings- och utvecklingsarbete som bedrivs vid universitet och högskolor samt inom ramen för olika myndigheters verksamhet. Brottsförebyggande rådets roll som expertorgan inom rättsväsendet och Brottsoffermyndighetens uppgift att vara ett kunskapscentrum för brottsofferfrågor medför att dessa myndigheter har en särställning i detta avseende. Även Rättsmedicinalverket bedriver och stöder forskning som har stor betydelse för brottsutredningar, bland annat inom rättspsykiatri och rättsmedicin.

Rättsväsendets myndigheter ansvarar för att den egna verksamheten bygger på bästa möjliga kunskap. Att utbyta erfarenheter och tillgodogöra sig kunskap från andra länder, särskilt inom EU,

spelar en mycket viktig roll.

Verkställighetsarbetet med avvisnings- och utvisningsbeslut ska utvecklas och effektiviseras

Att de som efter prövning fått avslag på sin asylansökan lämnar Sverige är en förutsättning för en fungerande asylprocess. Polisen ansvarar för att verkställa avvisnings- och utvisningsbeslut i de fall ett ärende har överlämnats till polisen från Migrationsverket. Rikspolisstyrelsen, Migrationsverket och Kriminalvården har fått regeringens uppdrag att samverka och effektivisera återvändandearbetet i syfte att öka antalet personer som återvänder. I genomförandet av detta uppdrag håller myndigheterna på att ta fram ett program för att utveckla samverkan. Med utgångspunkt från den utvecklade samverkan och den finansiella förstärkning som föreslås under 2010 anser regeringen att polisen bör ytterligare kunna förbättra verkställighetsarbetet i syfte att fler beslut verkställs.

3.4.3 Brottsförebyggande arbete

Mål för verksamheten

Det bästa sättet att öka tryggheten för alla är att förhindra att brott begås. Målet för den brottsförebyggande verksamheten är att antalet brott ska minska och att antalet brottsoffer ska bli färre.

Det brottsförebyggande arbetet är en viktig uppgift för framförallt polisen, Säkerhetspolisen, Ekobrottsmyndigheten samt Brottsförebyggande rådet. Även Kriminalvårdens återfallsförebyggande arbete har stor betydelse när det gäller att förebygga brott. Andra myndigheter, exempelvis Kustbevakningen och Tullverket, bidrar också till det brottsförebyggande arbetet. Att arbeta brottsförebyggande är särskilt angeläget när det gäller unga människor. Åtgärder för att förhindra att unga fastnar i kriminalitet måste vara tydliga och vidtas på ett tidigt stadium.

En integrerad del av den övriga politiken

Brottslighet är ett allvarligt samhällsproblem. Att bryta utanförskapet är en central del i det brottsförebyggande arbetet. De brottsförebyggande insatserna innefattar därför åtgärder inom flera utgiftsområden och kräver ett brett

engagemang från statliga myndigheter, kommuner, näringsliv, föreningsliv och andra ideella organisationer och även enskilda medborgare.

För att minska brottsligheten och öka tryggheten krävs exempelvis samlade insatser mot missbruk av alkohol och narkotika, åtgärder inom skola och socialtjänst, kontroll av penningflöden samt insatser inom bostads- och arbetsmarknadspolitikens område.

Föräldrar har huvudansvaret för att barn inte begår brott men det är viktigt att familjen har tillgång till olika former av stöd som den kan behöva. För att förebygga ungdomsbrottslighet krävs en utvecklad samverkan mellan bland annat polis, skola och socialtjänst.

Samverkan och närvaro på alla nivåer

Det lokala brottsförebyggande arbetet

Det är viktigt att det brottsförebyggande arbetet sker på lokal nivå av dem som bäst känner till de problem som finns i närområdet. I dag finns omkring 300 lokala brottsförebyggande råd i Sveriges kommuner. Olika aktörer som polis, skola, socialtjänst och näringsliv samarbetar för att förebygga brott och öka tryggheten. Även många ideella organisationer på lokal nivå bidrar aktivt i det brottsförebyggande arbetet.

Brottsförebyggande rådet har i uppgift att se till att de brottsförebyggande aktörerna på lokal nivå har tillgång till kunskap för att utifrån sina lokala förutsättningar kunna förebygga brott och otrygghet. En stor utmaning ligger i att integrera förebyggandet av återfall i brott i det lokala brottsförebyggande arbetet. Det samarbete som Brottsförebyggande rådet etablerat med Sveriges Kommuner och Landsting utgör i det sammanhanget ett viktigt instrument liksom myndighetens arbete med regionala konferenser med beslutsfattare från kommuner och polis. Det är viktigt att samtliga samhällsföreträdare tar aktiv del i det förebyggande arbetet och att samarbetet ytterligare fördjupas mellan kommunala företrädare och Kriminalvården. Polisen har också en viktig funktion i detta arbete.

Utvecklingen av den grova organiserade brottsligheten kräver mobilisering av insatser i olika delar av samhället. Brottsförebyggande rådet har redovisat ett uppdrag om lokala åtgärder mot organiserad brottslighet. Det är nu angeläget att denna kunskap tas tillvara i det lokala arbetet och att det sker gemensamt med myndigheter,

organisationer och näringsliv så att goda exempel får verklig spridning.

Polisens brottsförebyggande arbete

En framgångsrik brottsförebyggande verksamhet kräver att polisen är synlig i samhället, att arbetet bedrivs effektivt och har en lokal förankring. Regeringens satsningar för att öka antalet poliser till 20 000 i kombination med att mer av polisverksamheten ska bedrivas av personal i yttre tjänst medför att synligheten kommer att öka. En ökad polisiär synlighet är ett värde i sig eftersom den bidrar till att öka människors trygghet. Lokal förankring genom en bred och nära samverkan med andra aktörer är andra viktiga förutsättningar för att nå framgång i det brottsförebyggande arbetet.

För att säkerställa att verksamheten också bedrivs på ett effektivt sätt krävs att polisarbetet är planlagt och underrättelsestyrt. Regeringen förutsätter att polismyndigheterna fortsätter sitt arbete för att ytterligare utveckla sin förmåga att leda och styra verksamheten.

Polisens utvecklingsarbete inom det brottsförebyggande området behöver fortsätta. Det är angeläget att framgångsrikt brottsförebyggande arbete vid enskilda polismyndigheter kan tas tillvara inom hela polisorganisationen. Regeringen förutsätter att goda exempel sprids och att arbetet kontinuerligt utvärderas och följs upp.

Förebyggande åtgärder mot ekonomisk brottslighet

Den ekonomiska brottsligheten är utbredd och utgör ett hot mot såväl enskilda människor som samhälle och näringsliv. Det är därför viktigt att på bred front vidta åtgärder för att förebygga sådan brottslighet. Regeringen anser att det är angeläget att Ekobrottsmyndigheten fortsätter att utveckla sitt brottsförebyggande arbete med fokus på samverkan med andra myndigheter och organisationer.

Möjligheten att skapa stor ekonomisk vinning är en central faktor bakom kvalificerad ekonomisk brottslighet, som i en del fall innefattar grov organiserad brottslighet. En viktig brottsförebyggande åtgärd är att minska incitamenten till att begå sådana brott genom att spåra, förverka och återföra vinster av brott. Regeringen förutsätter att detta arbete utvecklas ytterligare.

Kunskapsbaserat arbete

Brottsligheten förändras i takt med samhällets utveckling. Det krävs kunskap om brottsligheten

och dess orsaker samt kunskap om hur brott kan förebyggas. Därför är det viktigt med regelbunden uppföljning och utvärdering av de insatser och åtgärder som har vidtagits. Regeringen kommer även fortsättningsvis att ta initiativ till utvärderingar av reformer av olika slag inom rättsväsendet.

Brottsförebyggande rådets arbete ska utgöra ett kunskaps- och metodstöd i andra myndigheters verksamhet. Rådet initierar och bedriver utvärdering och tillämpad forskning som ett led i utvecklingen av rättsväsendet. Myndigheten ska fokusera på att ta fram och sprida kunskap om framgångsrik brottsbekämpning och brottsförebyggande verksamhet, nationell såväl som internationell.

Kriminalunderrättelsetjänsten har en betydelsefull funktion att fylla för att stödja polisens dagliga operativa verksamhet. Informationen som finns hos kriminalunderrättelsetjänsten ska tas tillvara tidigt som en del av den planlagda brottsförebyggande verksamheten. En central del av kriminalunderrättelsetjänstens uppgift är därför att bereda och tillhandahålla underlag för strategiska och operativa beslut avseende prioritering och genomförande av sådana insatser. Detta behov finns såväl i ett nationellt som ett internationellt perspektiv.

Utvecklad samverkan mot terrorism

Ett antal myndigheter både inom och utanför rättsväsendet bidrar på olika sätt till det förebyggande arbetet mot terrorism. Säkerhetspolisen har huvudansvaret för samverkan mellan dessa, bland annat inom ramen för samverkansrådet mot terrorism. Säkerhetspolisen har tillsammans med Åklagarmyndigheten ansvar för att utreda brottsmisstankar med kopplingar till terrorism, men även här är samarbetet med andra myndigheter av stort värde.

De nationella samverkansstrukturerna på kontraterrorismområdet har utvecklats positivt de senaste åren. Samverkansrådet mot terrorism har bland annat etablerat den permanenta arbetsgruppen Nationellt Centrum för Terrorhotbedömning (NCT) där Säkerhetspolisen samarbetar med Försvarets radioanstalt (FRA) och den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten (MUST). NCT har till uppgift att analysera händelser, trender och omvärldsutveckling som kan hänföras till terroristhot mot Sverige eller svenska intressen. Analyserna ska användas för strategiska hotbilsbedömningar vilka kan delges

Regeringskansliet och myndigheterna inom Samverkansrådet.

3.4.4 Utredning och lagföring

Mål för verksamhetsområdet

Målet för verksamheten Utredning och lagföring är att brottsuppläkningen ska öka och att verksamheten ska bedrivas med högt ställda krav på rättssäkerhet, kvalitet och effektivitet.

Polisen ansvarar tillsammans med Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten för merparten av verksamheten inom Utredning och lagföring. Andra myndigheter med uppgifter inom detta område är Säkerhetspolisen, Rättshjälpverket, Kriminalvården och Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden samt Tullverket, Skatteverket och Kustbevakningen.

Inriktning för brottsbekämpningen

Regeringen vill ha ett ännu tryggare Sverige. De gemensamma insatserna för att öka tryggheten i samhället och för att motverka utvecklingen av grövre brottslighet måste bli mer målinriktade och bedrivas med ännu större intensitet.

Regeringen vill understryka vikten av att rättsväsendets myndigheter ytterligare fördjupar sin samverkan och vidareutvecklar sina gemensamma insatser för att väsentligt öka effektiviteten och kvaliteten i mängdbrottsbekämpningen. Polisverksamheten behöver fortsätta att utvecklas så att mer av det brottsutredande arbetet genomförs av poliser i yttre tjänst i direkt anslutning till att brott har begåtts. Mer än hälften av de ärenden som kommer in till Åklagarmyndigheten är mängdbrottsärenden som exempelvis snatterier, trafikbrott och ringa narkotikabrott. Det är betydelsefullt att Åklagarmyndigheten vidareutvecklar sina arbetsformer och arbetsmetoder inom framför allt mängdbrottsbekämpningen.

I maj 2009 gav regeringen Rikspolisstyrelsen, Åklagarmyndigheten och Domstolsverket i uppdrag att gemensamt vidta åtgärder för att säkerställa en effektiv samverkan och handläggning av mängdbrott. I uppdraget ingår att vidta åtgärder för att minska handläggningstiderna och skapa förutsättningar för uppföljning och utvärdering av

mängdbrottsbehandlingen. Genom sådana åtgärder förväntar sig regeringen att kapaciteten att möta en fortsatt ökad ärendetillströmning förbättras.

Med de höga krav på kvalitet och effektivitet som måste ställas på brottsutredningsverksamheten i stort följer ett behov att överväga om de regler som de brottsutredande myndigheterna har att tillämpa är ändamålsenliga och väl anpassade till kraven i samhället. Mot denna bakgrund har regeringen gett särskilda utredare i uppdrag att utreda dels vissa grundläggande frågor rörande förstärkt rättssäkerhet och effektivitet i förundersökningsförfarandet, bland annat om objektivitetskravet och förundersökningsledarens ansvar (dir. 2009:35), dels förutsättningarna för vissa förändringar i reglerna om förundersökningsbegränsning (dir. 2009:50).

För en framgångsrik brottsbekämpning är det nödvändigt att myndigheterna har effektiva arbetsmetoder. Det krävs också rättssäkra och effektiva straffprocessuella tvångsmedel och andra verktyg. Polismetodutredningen (dir. 2007:185 och dir. 2008:91) har mot den bakgrunden i uppdrag att, med särskilt beaktande av rättssäkerhets- och integritetsskyddsaspekterna, överväga vissa straffprocessuella och polisrättsliga frågor angående brottsbekämpande myndigheters dolda spanings- och utredningsverksamhet. Utredningen har i delbetänkandet En mer rättssäker inhämtning av elektronisk kommunikation i brottsbekämpningen (SOU 2009:1) bland annat lämnat förslag till nya regler för de brottsbekämpande myndigheternas tillgång till uppgifter om elektronisk kommunikation. Betänkandet har remissbehandlats och bereds i Justitiedepartementet. Lagen (2007:978) om hemlig rumsavlyssning och lagen (2007:979) om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott trädde i kraft den 1 januari 2008 och är begränsade att gälla till och med den 31 december 2010. En särskild utredare har haft i uppdrag att utvärdera hur de angivna lagarna har tillämpats. Utredaren har i juli 2009 redovisat sitt uppdrag i betänkandet Utvärdering av buggning och preventiva tvångsmedel (SOU 2009:70). Betänkandet har remitterats.

Samtidigt som brottsbekämpningen effektiviseras är det av största vikt att enskildas berättigade krav på personlig integritet och rättssäkerhet beaktas såväl i lagstiftningsprocessen som i rättstillämpningen. Vid förändringar i lagstiftningen ska intresset av en effektiv

brottsbekämpning noga vägas mot de konsekvenser som de nya lagbestämmelserna kan innebära i integritetshänseende. En inskränkning av skyddet av den personliga integriteten måste alltid vara proportionerlig, nödvändig och ändamålsenlig.

Förbättrad brottsutredningsverksamhet

Medborgarna och rättskedjan som utgångspunkt

Rättsväsendets verksamhet ska bedrivas utifrån ett medborgarperspektiv där en effektiv och rättssäker ärendehandläggning är en självklar utgångspunkt. Detta innebär att tiden från en brottsanmälan till dom och straffverkställighet ska vara så kort som omständigheterna i det enskilda ärendet medger.

De brottsbekämpande myndigheternas arbete med att effektivisera sin brottsutredande verksamhet med upprätthållande av höga kvalitetskrav måste fortsätta. Detta förutsätter att myndigheterna ytterligare fördjupar sitt samarbete och bättre samordnar sina mål och insatser. Myndigheterna ska utifrån sin roll i rättskedjan tillvarata och underlätta de andra myndigheternas arbete. Detta för att de samlade resurserna ska kunna användas mer effektivt.

Utveckling av arbetsmetoder och informationshantering

Regeringen anser att myndigheterna inom rättskedjan behöver samordna sina arbetsprocesser i större utsträckning än idag. Arbetsmetoderna ska underlätta en effektiv måluppfyllelse för respektive myndighet och för rättsväsendet som helhet. För att uppnå en större nationell enhetlighet i rättskedjan bör samverkan i frågor om metodutveckling ske i så stor utsträckning som möjligt. Myndigheterna bedriver ett aktivt samarbete på flera områden, exempelvis åtgärder rörande ekobrott, våldsbrott i nära relationer och ungdomsbrott. Samarbetet behöver dock utvecklas ytterligare.

För att förbättra kvaliteten och enhetligheten i arbetsprocesserna är det angeläget att det arbete som bedrivs följs upp och utvärderas. Det är även viktigt att det finns rutiner för att tillvarata resultaten och erfarenheterna.

Ansvars- och uppgiftsfördelningen mellan polis och åklagare

För att ytterligare förbättra effektiviteten och kvaliteten i brottsutredningsverksamheten är det

av stor betydelse att Åklagarmyndigheten och Rikspolisstyrelsen fortsätter sitt arbete med att uppnå en mer ändamålsenlig fördelning av ansvaret för förundersökningsledningen och att det leder till märkbara resultat på operativ nivå. Inriktningen bör vara att åklagarna ges större utrymme att utöva aktiv ledning för förundersökningar i komplicerade eller omfattande brottsutredningar. Enligt gällande reglering ansvarar åklagare i princip alltid för ledningen av sådana brottsutredningar. För att skapa bättre förutsättningar för åklagarna i det avseendet är det enligt regeringen angeläget och ändamålsenligt att polisen betydligt oftare är förundersökningsledare i brottmålsärenden som kan anses vara av enkel beskaffenhet. En sådan utveckling skulle också medföra ett större utrymme för åklagare att utföra sina andra centrala uppgifter i straffprocessen som att besluta i åtalsfrågor och att föra det allmännas talan i brottmålsrättegången. För att de avsedda effektivitetsvinsterna ska uppkomma krävs att polisen kan ta ett eget och självständigt ansvar för flera förundersökningar. Detta förutsätter att polisen förstärker sin kompetens i förundersökningsledning.

Den forensiska verksamheten

Utvecklingen inom det forensiska området förbättrar kontinuerligt förutsättningarna för det brottsutredande arbetet. Exempelvis har de utökade möjligheterna att ta DNA-prov från brottsmisstänkta personer som infördes 2006 skapat väsentligt bättre möjligheter för den brottsutredande verksamheten. Dessa möjligheter tas ännu inte till vara fullt ut.

En uppföljning av inhämtningen av rättsintyg för att belägga skador som uppstått i samband med ett misstänkt brott, visar att rättsintyg som stöd i brottutredningar bör kunna användas oftare. Regeringen har därför gett myndigheterna i uppdrag att säkerställa att det finns väl fungerande rutiner för inhämtning av rättsintyg. Utifrån de åtgärder myndigheterna har redovisat förutsätter regeringen att verksamheten kommer att förbättras och vidareutvecklas.

Samarbetsorgan mot internationell brottslighet

Formerna för internationell samverkan måste ständigt vidareutvecklas för att förstärka medlemsstaternas brottsbekämpning. Eurojust, som är ett mellanstatligt organ för straffrättsligt samarbete mellan åklagare inom EU, bör regelmässigt tas i anspråk för att driva

brottsutredningar om grov gränsöverskridande brottslighet framåt. När det gäller Europol, som är EU:s polisbyrå, bör de brottsbekämpande myndigheterna i större utsträckning nyttja Europols kompetens och öka utbytet av underrättelseinformation. En utgångspunkt för samarbetet är att enskildas rättssäkerhet och integritet ska värnas bland annat genom att gällande regler för dataskydd alltid tillämpas.

I syfte att ytterligare stärka polisens förmåga att samverka internationellt gav regeringen i april i år en särskild utredare i uppdrag att se över möjligheterna att under vissa förhållanden låta utländsk polis delta i operativa insatser i Sverige (dir. 2009:36). Sådana gemensamma insatser kan bland annat vara värdefulla i förhållande till våra nordiska grannländer och för att förebygga vissa former av allvarlig gränsöverskridande brottslighet, till exempel människosmuggling. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2010.

Utöver EU-samarbetet bör de brottsbekämpande myndigheterna främja det gränsöverskridande regionala samarbetet inom Norden och Östersjöområdet, till exempel Aktionsgruppen mot organiserad brottslighet i Östersjöområdet med dess operativa kommitté.

3.4.5 Dömande verksamhet

Mål för verksamheten

För att förtroendet för rättsstaten ska upprätthållas krävs väl fungerande och oberoende domstolar. Verksamheten vid Sveriges Domstolar ska bedrivas med hög kvalitet och vara effektiv. Målbalanserna ska hållas på en rimlig nivå och omloppstiderna ska minska. För att målet för verksamheten ska kunna uppnås krävs processregler som är moderna och ändamålsenliga och en väl fungerande domstolsorganisation. De senaste åren har en rad åtgärder vidtagits för att ytterligare förbättra förutsättningarna för den dömande verksamheten. Domstolsverket ska skapa förutsättningar för domstolarna att uppfylla målet för verksamheten bland annat genom en ändamålsenlig resursfördelning och stöd i verksamhetsutveckling.

Inom den dömande verksamheten verkar de allmänna domstolarna, de allmänna förvaltningsdomstolarna, hyres- och arrendenämnderna, Rätts hjälpsmyndigheten samt Domstolsverket.

Domstolar för medborgarna

Medborgarna och andra som vänder sig till domstol ska kunna utgå från att mål och ärenden handläggs med hög kvalitet och effektivitet samt att de avgörs inom rimlig tid. Detta är särskilt viktigt i en tid med fortsatt ökad måltillströmning. Domstolarnas förmåga att leva upp till medborgarnas och andra intressenters berättigade krav på verksamheten måste ständigt utvecklas.

Frågor om hur domstolarna kommunicerar med medborgarna, t.ex. hur parter och andra blir bemötta, utformningen av domar och beslut samt informationen från domstolarna till medierna, har stor betydelse för allmänhetens förtroende för domstolarna. Den av regeringen tillsatta Förtroendeutredningen belyser i sitt betänkande Ökat förtroende för domstolarna (SOU 2008:106) dessa frågor och lämnar en rad förslag på hur domstolarnas kommunikation med medborgarna kan utvecklas vidare. Betänkandet har varit föremål för remissbehandling och bereds inom Justitiedepartementet.

För en effektiv kommunikation är det viktigt att skapa stöd för ett ökat elektroniskt informationsutbyte mellan domstolarna och andra aktörer. Det kan röra sig om ett strukturerat informationsutbyte mellan domstolarna och andra myndigheter och helt nya sätt att expediera handlingar från domstolarna till bland andra parter och vittnen. På sikt bör detta arbete ha en roll i utvecklingen av domstolarna i riktning mot e-förvaltning. Det arbete som bedrivs inom ramen för Rådet för rättsväsendets informationsförsörjning (RIF-rådet) är av betydelse i detta avseende. Mot denna bakgrund pågår en översyn av den rättsliga regleringen av domstolarnas behandling av personuppgifter. Även inom EU pågår arbete med att utveckla formerna för rättsligt elektroniskt informationsutbyte.

Mål och ärenden i domstol ska avgöras inom rimlig tid. Allt fler enskilda visar på olika sätt sitt missnöje över domstolarnas handläggningstider. I likhet med vad Utredningen om förtursförklaring uttalar i sitt betänkande (SOU 2008:16) anser regeringen att domstolscheferna har ett långtgående ansvar för att förebygga och vidta åtgärder mot en långsam handläggning. För att ge enskilda parter en möjlighet att kunna påskynda handläggningen i ett pågående mål har regeringen lämnat förslag om förtursförklaring i domstol (prop. 2008/09:213). En ansökan om förtursförklaring föreslås kunna göras beträffande

alla typer av mål och ärenden i de allmänna domstolarna, de allmänna förvaltningsdomstolarna och specialdomstolarna. Ärenden om förtursförklaring ska avgöras av domstolschefen och prövningen ske i en instans. Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2010.

Såväl besökare i domstol som de som arbetar inom rättsväsendet har rätt att ställa krav på att säkerheten i domstolarna är hög. Regeringen tillsatte under hösten 2008 en utredning som ska kartlägga säkerhetsriskerna i och hoten mot domstolarna samt bedöma behovet av att utöka möjligheterna att besluta om säkerhetskontroll i domstol. Uppdraget redovisas i september 2009.

Rättshjälpssystemet ska vara ändamålsenligt och rättvist utformat. Domstolsverket har på regeringens uppdrag genomfört en översyn av rättshjälpslagen (1996:1619). Resultatet har presenterats i rapporten Översyn av rättshjälpslagen – ett regeringsuppdrag (Domstolsverkets rapportserie 2009:2). I rapporten konstateras bland annat att de besparingsmål som ställdes upp i samband med införandet av den nya rättshjälpslagen 1997 har uppfyllts. Förhållandena på marknaden för rättsskydds försäkringar är enligt rapporten också sådana att systemet fortfarande måste anses ändamålsenligt utformat. Domstolsverket har därutöver lämnat förslag till vissa lagändringar. Rapporten bereds inom Justitiedepartementet.

Ändamålsenliga rättegångsregler

Rättegångsreglerna måste vara moderna och ändamålsenliga. De ska säkerställa att mål och ärenden i domstol kan avgöras inom rimlig tid. De ska vara flexibla så att handläggningen av ett mål kan anpassas till vad som behövs i det enskilda fallet utan att kravet på förutsebarhet åsidosätts. Även parterna bör ha ett ansvar för att målen drivs framåt. Rättegångsreglerna måste vidare vara utformade utifrån domstolarnas uppgifter i instansordningen. Tyngdpunkten i dömandet ligger i första instans. Den främsta uppgiften för andra instans är att överpröva första instans avgöranden och att rätta till eventuella felaktigheter. Uppgiften för sista instans är att skapa vägledning för rättstillämpningen.

Regeringen verkar för att skapa processuella regelverk som lever upp till samhällets krav på kvalitet och effektivitet. Reformen En modernare rättegång, som trädde i kraft den 1 november 2008,

har skapat nya förutsättningar för den dömande verksamheten. Reformen innebär bland annat ett bättre utnyttjande av modern teknik genom att möjliggöra deltagande via videokonferens och genom att spela in förhör som hålls i domstol på video. Förändringarna i systemet med prövningstillstånd, liksom de ändrade reglerna för bevisupptagning i andra instans, har tydliggjort att tyngdpunkten i den dömande verksamheten ligger i första instans. Reformen väntas bland annat leda till att handläggningstiderna förkortas och risken för inställda huvudförhandlingar minskar. En utvärdering av de nya reglerna bör genomföras.

Inom Justitiedepartementet har ett arbete inletts med att överväga vilka åtgärder som behövs för att höja kvaliteten och förbättra effektiviteten i brottmålsprocessen. Målsättningen är att handläggningen av ett mål ska kunna anpassas till vad som krävs i det enskilda fallet.

Domstolsverket har på regeringens uppdrag undersökt andelen inställda huvudförhandlingar i brottmål och orsakerna till att de ställs in. Av Domstolsverkets undersökning framgår att nästan var fjärde huvudförhandling i brottmål ställs in samt att den vanligaste orsaken till detta är problem med delgivning. I syfte att förbättra regelverket för delgivning av handlingar föreslås en ny delgivningslag i en departementspromemoria (Ds 2009:28). Det föreslås också att det införs en möjlighet att auktorisera privata delgivningsföretag. Departementspromemorian har skickats ut på remiss. Ett förbättrat regelverk för delgivning av handlingar kan förväntas minska andelen inställda huvudförhandlingar i brottmål samt bidra till att handläggningstiderna för mål och ärenden hos domstolar och andra myndigheter blir kortare. Dessutom kan resursanvändningen för rättsliga biträden förväntas bli mer effektiv.

I syfte att bland annat minska risken för inställda huvudförhandlingar i brottmål föreslås vidare i en departementspromemoria (Ds 2009:29) en förlängning av fristen inom vilken huvudförhandling ska hållas i mål där den tilltalade är häktad. Enligt förslaget ska huvudförhandlingen i häktade mål påbörjas snarast och senast inom två veckor istället för, som enligt nuvarande reglering, inom en vecka. Departementspromemorian har skickats ut på remiss. Även detta förslag kan förväntas medföra en mer effektiv resursanvändning för rättsliga biträden.

Domstolarna ska vid sidan av den traditionella tvistemålsprocessen kunna tillhandahålla alternativa tvistlösningsmetoder. En utredning (SOU

2007:26) har bland annat föreslagit att medling ska användas i större utsträckning. Betänkandet har remissbehandlats och förslaget om medling bereds inom Justitiedepartementet tillsammans med frågan om införlivande av Europaparlamentets och Rådets direktiv 2008/52/EG av den 21 maj 2008 om vissa aspekter på medling på privaträttens område.

För att modernisera och effektivisera förvaltningsprocessen övervägs vissa ändringar i rättegångsreglerna för de allmänna förvaltningsdomstolarna. Den enskilde ska inte annat än undantagsvis behöva föra sin sak vidare till förvaltningsdomstol. Ett utvidgat omprövningsförfarande vid förvaltningsmyndigheterna skulle kunna bidra till att reda ut oklarheter och undanröja onödiga överklaganden till förvaltningsdomstol. Mot denna bakgrund har regeringen gett Förvaltningslagsutredningen (dir. 2008:36) i uppdrag att överväga åtgärder i syfte att förskjuta tyngdpunkten i instansordningen till första instans, till exempel genom att förbättra bestämmelserna om omprövning och överklagande. Utredningen ska redovisa sitt uppdrag senast den 31 mars 2010.

I framtiden bör den allmänna forumregeln för de allmänna förvaltningsdomstolarna utgå från var medborgarna och andra intressenter finns och inte, som enligt gällande ordning, var den beslutande myndigheten finns. Med en sådan regel får dessutom framtida organisationsförändringar hos olika myndigheter en mindre påverkan på domstolarnas målunderlag, vilket i sin tur ger mindre sårbara domstolar. Domstolsverket har på regeringens uppdrag lämnat förslag till utformningen av den nya forumregeln (Domstolsverkets rapportserie 2009:4). Förslaget har skickats ut på remiss.

En långsiktigt hållbar domstolsorganisation

Utgångspunkten för arbetet med att vidareutveckla domstolsorganisationen är att tillgodose medborgarnas krav på hög kvalitet i dömandet, bland annat genom en snabb och effektiv handläggning samt hög tillgänglighet, servicenivå och säkerhet. Det förutsätter att domstolarna har en funktionell geografisk spridning i förhållande till allmänheten, näringslivet och rättsväsendets övriga myndigheter samtidigt som organisationen skapar förutsättningar för specialisering,

kompetensutveckling och en väl fungerande beredningsorganisation. Det är vidare angeläget att säkerställa att domstolarna även i framtiden kan rekrytera domare som tillhör de allra skickligaste och mest lämpade juristerna i landet. Domstolsorganisationen måste vara uppbyggd så att mål och ärenden kan handläggas effektivt och med hög kvalitet.

Regeringen har i skrivelsen En långsiktigt hållbar tingsrättsorganisation (skr. 2007/08:117) redogjort för hur tingsrättsorganisationen ska utvecklas vidare. Riksdagen ställde sig bakom regeringens bedömningar i skrivelsen. Dessa förändringar har nu genomförts.

För att verksamheten vid de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans ska kunna hålla en långsiktigt hög kvalitet och effektivitet krävs domstolar av en viss storlek. Regeringen har därför i propositionen En långsiktigt hållbar organisation för de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans (prop. 2008/09:165) redogjort för hur länsrättsorganisationen ska utvecklas. I propositionen görs bedömningen att organisationen bör bestå av tolv allmänna förvaltningsdomstolar i första instans. Riksdagen delade regeringens bedömning (bet. 2008/09:JuU23, rskr. 2008/09:290). Förändringarna träder ikraft den 15 februari 2010.

Inom ramen för Miljödepartementets verksamhet har det gjorts en översyn av verksamheten vid miljö- och fastighetsdomstolarna. Utredningen har föreslagit förändringar i instans- och processordningen för miljömålen samt lämnat förslag till hur miljödomstolarnas verksamhet kan samordnas med fastighetsdomstolarnas (SOU 2009:10). Utredningen har vidare bland annat lämnat förslag till hur en ändrad instansordning för plan- och byggärendena ska genomföras (SOU 2007:111). Betänkandena har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Regeringen har gjort bedömningen att det nu finns skäl att genomföra en övergripande utvärdering av de senaste årens förändringar av domstolarnas inre arbetsformer. Statskontoret har därför fått i uppdrag att genomföra en sådan utvärdering. I uppdraget, som ska redovisas senast den 16 oktober 2009, ingår att ge en beskrivning av de olika arbetsformer och organisatoriska lösningar som har valts samt att belysa de administrativa och ekonomiska konsekvenserna av dessa.

I allt fler fall uppställs krav på särskild snabbhet eller särskilda kunskaper i dömandet. Mot

bakgrund av intresset av att i ett sammanhang överväga behovet av sådana åtgärder har regeringen tillsatt en utredning (dir. 2008:49) som ska analysera om det finns behov av särskilda åtgärder för vissa måltyper i organisatoriskt eller processuellt hänseende i syfte att åstadkomma särskild snabbhet eller särskild kompetens i domstolsförfarandet och att i förekommande fall lämna förslag på nya eller förändrade sådana åtgärder. Analysen ska omfatta alla måltyper som förekommer vid domstol. De föreslagna lösningarna ska tillhandahållas inom ramen för de allmänna domstolsslagen. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2009.

Domstolarnas verksamhet ska i möjligaste mån renodlas till dömande uppgifter. I takt med att domstolarnas verksamhet renodlas förbättras förutsättningarna för att bedriva den rättskipande verksamheten på ett mer effektivt sätt och med hög kvalitet. Sedan tidigare har handläggningen av ett antal ärendetyper flyttats från allmän domstol till förvaltningsmyndighet. Ärendeutredningen har utrett förutsättningarna för att flytta över handläggningen av ytterligare ärenden som enligt nuvarande ordning handläggs av tingsrätt i första instans till förvaltningsmyndighet. Betänkandet (SOU 2007:65) har remissbehandlats och bereds inom Justitiedepartementet.

De lagstadgade kraven på att Högsta domstolen och Regeringsrätten ska vara indelade i avdelningar har tagits bort (prop. 2008/09:117). Samtidigt har sammansättningsreglerna för dessa domstolar ändrats. De genomförda förändringarna syftar till ökad effektivitet och flexibilitet, vilket medför att Högsta domstolen och Regeringsrätten kan ägna mer tid åt prejudikatbildning.

Grundlagsutredningen har bland annat analyserat behovet av och lämnat förslag till nya grundlagsbestämmelser i syfte att stärka domstolarnas och domarnas oberoende (SOU 2008:125). Regeringen avser nu att gå vidare och tillsätta en utredning med uppdrag att göra en översyn av de bestämmelser om domstolar och domare som finns i lag och förordning. I det sammanhanget ska även behovet av att tillskapa befordrade domaranställningar som riktar sig till de domare som utmärker sig för sin yrkesskicklighet och sitt ansvarstagande för kvaliteten i den dömande verksamheten samt den nuvarande chefsstrukturen inom domstolarna övervägas.

3.4.6 Verkställighet av påföljd

Mål för verksamheten

Verkställigheten av utdömda påföljder spelar en central roll inom kriminalpolitikens område. Målen för verksamheten är att påföljder ska verkställas på ett säkert, humant och effektivt sätt och att antalet återfall i brott ska minska.

Målen för verksamheten ska inte ställas mot varandra utan ses som jämställda och kompletterande. Ett aktivt återfallsförebyggande arbete förutsätter att de dömda avhåller sig från kriminalitet och droger under verkställigheten, att de inte avviker från anstalt eller annan placering och att de regler som gäller för verkställigheten respekteras. Det är självfallet också en förutsättning att varje person behandlas på ett respektfullt sätt.

Inom verksamheten Verkställighet av påföljd verkar Kriminalvården. Den verksamhet som ingår är verkställighet av påföljderna fängelse, skyddstillsyn och villkorlig dom med samhällstjänst samt övervakningen av de villkorligt frigivna och de som står under intensivövervakning med elektronisk kontroll samt transportverksamhet.

Framtidens anstaltsstruktur och kapacitet

Regeringens satsning på fler poliser kan tillsammans med regeringens kommande förslag om skärpta straff för allvarliga våldsbrott förväntas medföra ett successivt ökat antal klienter för Kriminalvården under de kommande åren. Det är angeläget att Kriminalvården kan grunda sina bedömningar av framtida kapacitetsbehov på väl underbyggda prognoser. Det arbete som Kriminalvården och andra myndigheter inom rättsväsendet på regeringens uppdrag bedriver för att samordna och utveckla prognosarbetet är bland annat mot denna bakgrund särskilt angeläget. Regeringen kommer att noga följa prognosarbetet men också hur det faktiska antalet klienter och Kriminalvårdens beläggningssituation utvecklas.

Regeringens utgångspunkt är att anstaltsstrukturen ska medge en flexibel och kostnadseffektiv användning i fråga om säkerhet och beläggning. Kriminalvården har hemställt om regeringens medgivande att uppföra två storanstalter för att möta den förväntade ökningen av antalet klienter. Regeringen har uppdragit åt Kriminalvården att redovisa en långsiktig lokalförsörjningsplan för

anstalter och häkten som omfattar tiden fram till och med 2020. Regeringen har dock inte för avsikt att förändra det förhållandet att det är Kriminalvården som beslutar om antalet anstalter och häkten samt om placeringen av dessa, inom de ekonomiska ramar som riksdagen och regeringen beslutar.

Regeringen avser att återkomma till riksdagen i budgetpropositionen för 2011 med en närmare bedömning av Kriminalvårdens resursbehov. Den faktiska utvecklingen av antalet klienter, det fortsatta arbetet med att utveckla prognoserna, Kriminalvårdens åtgärder för att ytterligare förbättra sitt resursutnyttjande, bland annat avseende lokalförsörjning, samt rekommendationerna från utredningen Kriminalvårdens effektivitet kommer att utgöra viktiga underlag inför denna bedömning. Regeringen avser, som ett led i att säkerställa tillräckligt underlag för bedömningen, också ge Kriminalvården i uppdrag att redovisa behov av åtgärder och konsekvenser för verksamheten i förhållande till beräknade ekonomiska ramar för 2011 och framåt.

Verkställigheten ska vara säker, human och effektiv

Verkställigheten av en kriminalvårdspåföljd ska vara säker, human och effektiv. Att den är säker innebär att brott under verkställigheten, vare sig de riktar sig mot allmänheten, kriminalvårdens personal eller andra intagna inte är acceptabelt. Aktiviteter i kriminella nätverk, rymningar och ordningsstörningar i allmänhet ska också förhindras.

Verkställigheten av en påföljd utgör i de flesta fall ett väsentligt intrång i den personliga integriteten. Verkställigheten ska präglas av en human människosyn, god omvårdnad och respekt för den enskildes rättigheter så som integritet och rättssäkerhet. Lika självklart är att den dömda har att rätta sig efter de restriktioner som följer av den utdömda påföljden och verkställighetsformen. Kriminella nätverk och aktiviteter inom anstalterna utgör ett hot inte bara mot enskilda individer och grupper utan är också ett angrepp mot rättssystemet som helhet.

Det är viktigt att Kriminalvården bidrar med sin kunskap och erfarenhet i arbetet med att säkerställa en effektiv och uthållig verksamhet för bekämpning av den grova organiserade brottsligheten.

Det är vidare nödvändigt att Kriminalvården har effektiva verktyg att motverka kriminella aktiviteter i anstalterna och kan hantera intagna som utgör säkerhetsrisker eller annars har en negativ inverkan på sin närmiljö. För detta krävs ett dynamiskt säkerhetstänkande vilket bland annat innefattar att personalen har en tydlig, närvarande och professionell relation till de intagna. Även anstalternas struktur måste utgöra ett stöd i detta arbete. Det successiva uppförandet av nya säkerhetsavdelningar vid anstalterna Kumla, Hall och Saltvik är ett viktigt steg i detta avseende.

Personalens kunskap om klienterna och kontakten med klienterna i den dagliga arbetssituationen är av avgörande betydelse för hur Kriminalvården ska klara av sitt uppdrag. Det är därför av vikt att personalen har tillräcklig utbildning för sitt uppdrag och en trygg och säker arbetsmiljö.

Det är viktigt att ett målmedvetet arbete bedrivs för ett effektivt resursutnyttjande inom Kriminalvården som helhet. Inom ramen för Justitiedepartementets arbete med att se över effektiviteten inom hela rättsväsendet har en särskild utredare fått i uppgift att följa upp Kriminalvårdens arbete med att effektivisera verksamheten samt föreslå ytterligare åtgärder för ökad effektivitet (dir. 2008:19 och 2008:113).

Återfall i brott ska minska

Enligt Brottsförebyggande rådets statistik återfaller knappt 40 procent av dem som lagförts för brott i ny brottslighet inom tre år. Återfall i brottslig verksamhet måste minska. Kriminalvården, men också andra delar av samhället, har en viktig roll i detta arbete. Grundläggande för Kriminalvårdens återfallsförebyggande arbetet är en tidig kartläggning av risker, behov och andra förutsättningar som kan knytas till klienterna och en noggrann planering av insatser under verkställigheten. Därmed ges förutsättningar för en återanpassning som leder till ett laglydigt liv efter avtjänat straff. En fungerande återanpassning har således även en brottsförebyggande verkan.

Att finna de rätta formerna för att återanpassa de dömda, med bibehållen trovärdighet i verkställigheten och utan att kraven på samhällsskydd och rättssäkerhet eftersätts, är den kanske allra största utmaningen för framtidens kriminalvård. Även små förbättringar har stor betydelse såväl ur ett mänskligt som ur ett samhällsekonomiskt

perspektiv. Instrument för att mäta återfall och studera orsakssamband är därför av betydelse. Som ett led i detta har regeringen gett Kriminalvården och Brottsförebyggande rådet i uppdrag att utveckla kriminalstatistiken avseende återfall i brott.

Regeringen har genom reformer på en rad viktiga områden skapat förutsättningar för ett effektivt återfallsförebyggande arbete. För Kriminalvårdens klienter har detta bland annat inneburit tillgång till arbetsmarknadsåtgärder, möjlighet till studier och utökade möjligheter till utslussning. Regeringen avser att under hösten lämna förslag till en ny fängelselag som ersätter 1974 års lag om kriminalvård i anstalt. Därmed fullföljs de senaste årens reformarbete som syftar till att ge Kriminalvården bättre förutsättningar att förebygga återfall i brott genom att anpassa innehållet i verkställigheten till den intagnes förutsättningar och behov.

Arbetet med att förebygga återfall i kriminalitet och missbruk ställer dock fortsatt höga krav på ett nära samarbete mellan framför allt Kriminalvården, socialtjänsten, hälso- och sjukvården och Arbetsförmedlingen. Även organisationer i den ideella sektorn, näringsliv och andra aktörer i det omgivande samhället är viktiga för ett framgångsrikt återfallsförebyggande arbete.

Tiden i anstalt eller under övervakning ska vara inriktad på åtgärder som ökar de dömdas förutsättningar att leva ett liv utan kriminalitet och droger efter verkställigheten. För all programverksamhet ska finnas en klar målsättning och former för utvärdering och uppföljning. Följande områden ska prioriteras i det återfallsförebyggande arbetet.

Individuell verkställighetsplan för alla

Verkställighetstiden ska utformas så att den verkar återfallsförebyggande och de negativa effekterna av en fängelsevistelse motverkas.

Avgörande för ett meningsfullt verkställighetsinnehåll är att de individuella riskerna, behoven och förutsättningarna identifieras i ett tidigt skede. En översiktlig utredning kan inledas redan under häktetiden. Kriminalvården måste se till att det redan från början upprättas en individuell verkställighetsplan av hög kvalitet för alla klienter. En god kunskap om klienterna på individnivå är en förutsättning för en framgångsrik återanpassning.

Missbruket ska bekämpas

Missbruk av alkohol och droger måste identifieras och bekämpas. För att Kriminalvårdens åtgärder ska kunna bidra till en förändring hos enskilda

klienter med målet att de ska leva ett drogfritt liv kan alkohol och droger inte tolereras under verkställigheten. Regeringen anser att det är angeläget att samverka mellan kriminalvård, socialtjänst och psykiatri utvecklas och stärks för att nå resultat i kampen mot missbruket. Det räcker inte med ambitiösa behandlingsinsatser och effektiva kontrollåtgärder. Det måste också finnas en realistisk plan för utslussningen i samhället. I detta sammanhang bör ett ökat inslag av privata vårdgivare övervägas.

Innehållet i verkställigheten

Verkställighet i anstalt innefattar arbete, utbildning och brotts- och missbruksrelaterade program. Regeringen vill understryka vikten av sysselsättning under verkställigheten. En ordnad sysselsättning under verkställigheten är väsentlig i arbetet med att återanpassa och slussa ut klienterna till ett liv i frihet. Arbetslinjen som är ett övergripande mål för regeringens politik ska också omfatta dem som verkställer en påföljd. Det är därför angeläget att arbetsdrift och utbildningsverksamhet blir föremål för fortsatt prioritering, bland annat genom en förstärkt och utvecklad samverkan mellan Kriminalvården, Arbetsförmedlingen och andra aktörer på arbetsmarknaden.

Regeringen vill vidare framhålla vikten av att arbetet som syftar till att förbättra situationen för barn med frihetsberövade föräldrar fortsätter.

Verkställigheten i anstalt bör så långt det är möjligt med hänsyn till framför allt säkerhetskraven likna livet i frihet vad gäller vardagliga rutiner m.m. Det är angeläget att varje tillfälle till utveckling av det personliga ansvarstagandet utnyttjas, exempelvis genom att så kallad självförvaltning används i ökad omfattning.

Frigivningen ska förberedas

En förutsättning för effektivt återfallsförebyggande arbete är att Kriminalvårdens klienter kan erbjudas en placering under verkställigheten som motsvarar den enskilde klientens behov och motivation. Även utslussningen ska anpassas till vad varje intagen behöver för att förbättra förutsättningarna för att han eller hon ska klara sig i samhället efter frigivningen utan att återfalla i brott. Regeringen har därför infört ändrade regler om utslussning som möjliggör en förbättrad och mer strukturerad övergång från livet i anstalt till livet i frihet. De utslussningsåtgärder som Kriminalvården initierar måste vidare följas upp och utvärderas – även på individnivå.

Ett effektivt återfallsförebyggande arbete i allmänhet och meningsfulla frigivningsföberedelser i synnerhet förutsätter ett målinriktat och effektivt samarbete såväl mellan Kriminalvårdens olika verksamheter som mellan Kriminalvården och övriga berörda aktörer i samhället. Ett effektivt samarbete mellan kriminalvården och socialtjänsten, hälso- och sjukvården och arbetsmarknaden är nödvändigt. Det är först om Kriminalvårdens insatser genom ett sådant samarbete kan fullföljas och följas upp efter verkställighetens slut som de har förutsättningar att vara riktigt verkningsfulla.

Tillgång till positiva sociala nätverk har stor betydelse under verkställigheten och kan vara avgörande vid frigivningen från ett långt fängelsestraff. Organisationer i den ideella sektorn och trossamfund spelar en viktig roll och utför ett värdefullt arbete för att stötta de dömda efter villkorlig frigivning.

Överförande av straffverkställighet

I november 2008 antogs två rambeslut om erkännande och verkställighet av frihetsberövande straff respektive uppskjutna, alternativa och villkorliga påföljder, vilka förbättrar möjligheterna att överföra verkställigheten av olika påföljder inom EU. En utredning planeras med uppdrag att lämna förslag hur dessa rambeslut bör genomföras och att samtidigt göra en översyn av lagstiftningen om internationell straffverkställighet i övrigt.

3.4.7 Stöd till brottsoffer

Mål för verksamheten

Målet för verksamheten är att skadeverkningarna av brott ska minska. Ingen insats är dock viktigare för brottsoffren än att rättsväsendet lyckas med sina huvuduppgifter: Att utreda brott, gripa misstänkta och döma de skyldiga. En viktig utgångspunkt för arbetet inom detta område är att uppmärksamma brottsoffers särskilda behov. Brottsoffer ska få ett gott bemötande och adekvat information genom hela rättskedjan. Alla myndigheter som kommer i kontakt med brottsoffer har ansvar för detta. God kunskap och återkommande utbildning om brottsoffers reaktioner och utsatta situation är en förutsättning liksom vikten av att ett bemötande av brottsoffer anpassas till individuella förutsättningar. Det är även angeläget att myndigheterna kan samverka kring

gemensamma frågor och problem som berör brottsoffer. Brottsoffer ska kunna känna förtroende för rättsväsendets myndigheter.

Inom verksamheten verkar Brottsoffermyndigheten. Myndighetens uppgift är att främja alla brottsoffers rättigheter, behov och intressen. Brottsoffermyndighetens övergripande roll att uppmärksamma och synliggöra brottsofferfrågor innefattar även att initiera samverkan kring och sprida information om dessa frågor.

Brottsskadeersättning ska ge brottsoffer ekonomisk kompensation i de fall skadestånd inte betalas av den som dömts eller när någon försäkring inte täcker skadan. Ärenden avseende brottsskadeersättning handläggs vid Brottsoffermyndigheten.

Myndigheten administrerar även Brottsofferfonden. Fonden fördelar medel till forskning och brottsofferinriktade projekt. Målsättningen är att få mer kunskap om brottsofferfrågor och att förbättra stödet för brottsoffer. Under åren 2009 och 2010 har myndigheten fått i uppdrag av regeringen att fördela medel till studier som ska syfta till att öka kunskap om mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck, våld i samkönade relationer samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

Brottsoffermyndigheten deltar också i internationellt arbete. I detta arbete finns möjlighet att påverka den internationella utvecklingen på brottsofferområdet och att inhämta kunskaper från andra länder.

Brottsoffer i rättsprocessen

Det är av central betydelse att brottsoffer känner sådant förtroende för rättsväsendet att de anmäler att de utsatts för brott. Rättsprocessen upplevs av många brottsoffer som påfrestande. Rättsväsendets myndigheter måste därför informera brottsoffer om hur rättsprocessen går till och vad som sker i det enskilda ärendet. Brottsoffer ska även kunna få information om var det finns olika stöd- och hjälpinsatser. Den brottsofferportal som Brottsoffermyndigheten skapat är en bra källa till information för brottsoffer. Den webbaserade Rättegångsskolan som Brottsoffermyndigheten lanserade under 2008 är ytterligare ett exempel på en informationskälla som kan hjälpa vittnen och brottsoffer att klara av att medverka vid en rättegång. Rättegångsskolan har blivit flerfaldigt belönat såväl nationellt som

internationellt. I de fall som en anmälan om brott inte leder till åtal måste brottsoffret ges tydlig och förstälig information om detta.

Regeringen har tillsatt en utredning för att överväga förutsättningarna för att skapa ett särskilt system för frivillig betalning av skadestånd som dömts ut på grund av brott. En viktig utgångspunkt i uppdraget är att rutiner för betalning av skadestånd till målsägande ska förbättras. En skadeståndsskyldig ska på ett enkelt sätt kunna göra rätt för sig och en målsägande ska kunna få ett utdömt skadestånd utan att själv behöva vara tvungen att agera eller tvingas att mot sin vilja behöva komma i kontakt med gärningsmannen.

Brottsoffersamverkan

Det är viktigt med samarbete och samverkan mellan myndigheterna men även mellan myndigheter och de ideella krafterna i frågor som rör brottsoffer. Brottsoffersamverkan ska bedrivas på lokal och central nivå. Det finns flera exempel på väl fungerande samverkan mellan olika myndigheter. Ett exempel på konkret brottsoffersamverkan är Stödcentrum för unga brottsoffer där polis och socialtjänst samarbetar för att stötta unga människor som drabbats av brott. Det är en verksamhet som nu spridits till ett flertal orter i landet. Ett annat exempel på brottsoffersamverkan är de verksamheter med barnahus som nu finns på flera orter runt om i landet. I barnahusen samverkar socialtjänsten, polisen, åklagarna, rättsläkarna samt hälso- och sjukvården. Ett ytterligare exempel på samverkan är den verksamhet som finns vid landets domstolar med vittnesstödjare för brottsoffer och vittnen i samband med förhandlingar. I denna verksamhet samverkar Brottsoffermyndigheten, Domstolsverket och många organisationer inom den ideella sektorn.

Runt om i landet bedrivs även andra lokala brottsofferstödande verksamheter. Regeringen anser att det är viktigt att synliggöra och stödja ideella insatser som utgör ett värdefullt tillskott och komplement till myndigheternas arbete. Det finns många ideella föreningar som genom sin verksamhet tar emot samtal och möter människor som drabbats av brott.

3.5 Resultatbedömning

3.5.1 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Brottsutvecklingen

År 2008 anmäldes omkring 1 378 000 brott i Sverige. Jämfört med föregående år är det en ökning med drygt 71 500 brott. Närmare 30 000 fler bedrägerier och andra oredlighetsbrott anmäldes 2008 jämfört med 2007. Den största ökningen av anmälda brott under 2008 utgörs av ett ökat antal anmälda bedrägerier, skadegörelse, narkotikabrott och ofredande. Samtidigt personupplärdades närmare 231 000 brott vilket är cirka åtta procent fler än 2007. Ökningen avsåg flertalet olika brottskategorier. Antalet anmälningar påverkas i många fall av polisens eller andra myndigheters kontroll och spaningsinsatser. När det gäller till exempel bedrägerier, inklusive bidragsbrott, är en förklaring till att antalet anmälningar ökat med 136 procent sedan 1999 att Försäkringskassan sedan några år utökat sin kontrollverksamhet.

Andelen som utgörs av brott mot person är fortfarande oroande. Drygt 225 000 anmälda brott avser brott mot person såsom misshandel, olaga hot eller sexualbrott. Även om andelen anmälda misshandelsbrott fortsatte att öka, till exempel ökade antalet anmälningar om grov kvinnofridskränkning med nio procent, så har antalet anmälningar om misshandel utomhus minskat. I viss utsträckning har sannolikt ny eller utvidgad lagstiftning påverkat antalet anmälda våldsbrott liksom åtgärder för att öka anmälningsbenägenheten. Det är angeläget att fortsatt arbeta hårt mot våldsbrottsligheten.

Tabell 3.4 Anmälda våldsbrott åren 2004–2008

År	Misshandel	Våldtäkt	Rån
2004	67 089	2 631	8 590
2005	72 645	3 787	9 398
2006	77 019	4 208	8 584
2007	82 262	4 749	8 673
2008	84 566	5 446	8 909

Källa: Officiell Kriminalstatistik för respektive år.

Förutom uppgifter om brott som kommit till polisens kännedom och som redovisas i den officiella kriminalstatistiken är så kallade offer- eller trygghetsundersökningar, där medborgarna

tillfrågas om utsatthet för brott, av stort värde för att bedöma brottsutvecklingen.

Brottsförebyggande rådet har i uppdrag att årligen genomföra en omfattande nationell trygghets- och brottsofferundersökning. Resultat från den senaste mätningen visar att det grundläggande förtroendet för rättsväsendet har ökat mellan 2006 och 2008. I kategorin brott mot enskilda personer ingår olaga hot, misshandel, sexualbrott, personrån och trakasserier samt bedrägerier. Av de tillfrågade uppgav var åttonde person i åldern 16 till 79 år att de utsatts för något av dessa brott under 2007 vilket är i princip oförändrat med föregående år. Av undersökningen framgår att män och kvinnor utsatts för brott i nästan samma utsträckning men att det finns betydande skillnader när det gäller vilka typer av brott som drabbar dem. Det är dubbelt så vanligt att män uppges att de utsatts för misshandel som att kvinnor gör det.

Utvecklingen av rättsväsendets resursförbrukning 2006–2008

Tabell 3.5 Kostnadsutvecklingen 2006–2008

Milljoner kronor

	2006	2007	2008
Verksamhetens kostnader	28 086	30 152	31 854
Transfereringar	1 455	1 591	1 738
Summa kostnader	29 541	31 743	33 592

I tabellen redovisas kostnadsutvecklingen för utgiftsområdet. De belopp som redovisas är summan av de kostnader som rättsväsendets myndigheter har redovisat i sina årsredovisningar. För Säkerhetspolisen har anslagsutfall enligt Årsredovisningen för staten använts.

Rättsväsendets kostnader ökade med cirka 6 procent 2008 jämfört med föregående år.

Kompetensförsörjningen inom rättsväsendet

Verksamhetens resultat

Antalet anställda inom rättsväsendets myndigheter har ökat med drygt 600 personer 2008 jämfört med 2007.

Tabell 3.6 Antal anställda 2006–2008 (jämnt hundratal)

År	Kvinnor	Män	Samtliga
2006	18 400	23 400	41 800
2007	19 800	24 200	44 000
2008	20 500	24 100	44 600

Källa: Rikspolisstyrelsen, Sveriges Domstolar, Kriminalvården, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Brottsförebyggande rådet, Brottsoffermyndigheten och Rättsmedicinalverket. I tabellen ingår nämnda myndigheter. Rikspolisstyrelsen avser polisorganisationen.

Myndigheterna har arbetat aktivt med kompetensförsörjningsfrågor under året. Målsättningen är att säkerställa att de anställda har förmåga och förutsättningar att genomföra sina uppgifter och uppnå verksamhetens mål. Ett led i detta har varit satsningar på att utveckla chef- och ledarskapet samt att tillgodose chefsförsörjningen. Det har skett genom chefsutvecklingsprogram, individuella utbildningsplaner för nytillsatta chefer och genom internationellt arrangerade chefsutbildningar. En chefsutbildning i samarbete med myndigheter utanför rättsväsendet har startats.

Särskilda utbildningsprogram har genomförts för att öka andelen kvinnor på ledande befattningar (ledningskompetens). Andelen har ökat med två procentenheter 2008 jämfört med 2007.

Tabell 3.7 Andel kvinnor på ledande befattningar 2006–2008

År	Andel
2006	23,6%
2007	24,3%
2008	26,3%

Källa: Arbetsgivarverket. I tabellen ingår polisorganisationen, Sveriges Domstolar, Kriminalvården, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Brottsförebyggande rådet, Brottsoffermyndigheten och Rättsmedicinalverket.

Insatser har genomförts för att förbättra arbetsmiljön och för att medverka till en god hälsa hos medarbetarna. Myndigheterna har tagit fram en hälsostrategisk plan och en tydlig friskvårdspolicy samt haft återkommande medarbetarsamtal. Sjukfrånvaron har minskat med 0,2 procentenheter 2008 jämfört med 2007.

Tabell 3.8 Andel sjukfrånvaro i förhållande till tillgänglig arbetstid 2006–2008

År	Kvinnor	Män	Samtliga
2006	6,2 %	3,5 %	4,7 %
2007	5,7 %	3,2 %	4,3 %
2008	5,4 %	3,1 %	4,1 %

Källa: Statskontoret. I tabellen ingår polisorganisationen, Sveriges Domstolar, Kriminalvården, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Brottsförebyggande rådet, Brottsoffermyndigheten och Rättsmedicinalverket.

För att stärka chefernas kunskaper om mångfald och likabehandling ingår det som en del i chefs- och ledarutbildning. Andelen anställda med utländsk bakgrund har ökat med en halv procentenhet 2008 jämfört med 2007.

Tabell 3.9 Andel anställda med utländsk bakgrund* 2006–2008

År	Andel
2006	7,6%
2007	8,1%
2008	8,6 %

*Med utländsk bakgrund avses utrikesfödda samt inrikesfödda med två utrikesfödda föräldrar.

Källa: Rikspolisstyrelsen, Sveriges Domstolar, Åklagarmyndigheten och Kriminalvården. I tabellen ingår nämnda myndigheter. Rikspolisstyrelsen avser polisorganisationen.

Analys och slutsatser

Rättsväsendets myndigheter måste ha förmåga att rekrytera och behålla medarbetare och kontinuerligt utveckla deras kompetens. Bra chefer är en förutsättning för myndigheternas verksamhetsutveckling. Det är därför nödvändigt att hög prioritet ges åt chefs- och ledarskapsutveckling. Myndigheterna bör också öka sina ansträngningar att ta hand om internationella erfarenheter och att praktiskt omsätta dessa i den nationella verksamheten. På sikt är det rimligt att ställa högre krav på internationell kompetens och erfarenhet vid fler chefsanställningar i rättsväsendet.

Arbetet som bedrivs för att främja en jämn könsfördelning vid myndigheterna är viktigt. Regeringen vill betona vikten av att myndigheterna arbetar målmedvetet för att uppnå en jämnare könsfördelning bland medarbetare på ledande befattningar.

Det är positivt att myndigheternas mångfaldsarbete har resulterat i att andelen anställda med utländsk bakgrund har ökat. Myndigheterna måste emellertid även fortsättningsvis arbeta aktivt för att personalen ska ha en varierad etnisk och kulturell bakgrund och för att ha en hög medvetenhet om diskriminering.

Sjukfrånvaron ligger på en fortsatt låg nivå. Det är positivt liksom att myndigheternas arbetsmiljöarbete även fokuserar på andra närliggande frågor som är viktiga för en framgångsrik verksamhet. Utbildning av chefer i arbetsmiljöfrågor och en allmän ökning av kompetensen vid myndigheterna bedöms som värdefullt.

Regeringens bedömning är att myndigheterna har en god arbetsgivarpolitik och arbetar aktivt med kompetensförsörjningen. Det samlade resultatet är tillfredsställande. Regeringen vill trots detta understryka att det är angeläget att utvecklingen inom alla områden fortsätter i positiv riktning, inte minst vad gäller arbetet med chefs- och ledarskapsutveckling.

3.5.2 Brottsförebyggande arbete

Allmänt om verksamheten och måluppfyllelsen

Det övergripande målet för det brottsförebyggande arbetet är att brottsligheten ska minska. Av den officiella kriminalstatistiken framgår att antalet anmälda brott har ökat med fem procent under 2008 jämfört med 2007. Det finns många förklaringar till detta. För vissa brottstyper ökar anmälningarna på grund av ökad aktivitet och fler initiativ av polis eller andra brottsbekämpande aktörer. Att det grundläggande förtroendet för rättsväsendet har ökat mellan 2006 och 2008 kan också ha bidragit till en ökad anmälningsbenägenhet. Även om antalet anmälda brott har ökat behöver det inte innebära att brottsligheten har ökat.

De myndigheter som bidrar till måluppfyllelsen är polisen, Säkerhetspolisen, Ekobrottsmyndigheten, Brottsförebyggande rådet, Kriminalvården, Kustbevakningen och Tullverket.

Verksamhetens resultat

Resursförbrukning

Tabell 3.10 Kostnadsutvecklingen 2006–2008

Miljoner kronor	2006	2007	2008
Verksamhetens kostnader	5 909	6 268	6 598

Källa: Årsredovisningarna för polisen, Säkerhetspolisen, Ekobrottsmyndigheten och Brottsförebyggande rådet.

Myndigheternas användning av resurser för brottsförebyggande arbete ökade med omkring fem procent jämfört med föregående år.

Polisens brottsförebyggande arbete

Under 2008 har antalet anmälda brott ökat med fem procent till drygt 1,37 miljoner anmälda brott. Det är framförallt mängdbrotten som har bidragit till ökningen. Den ökning som avser anmälda brott rörande skadegörelse, trafik och narkotika kan

förklaras av ökad aktivitet och fler initiativ från poliser och andra brottsbekämpande aktörer.

De resurser som polisen har lagt på det planlagda brottsförebyggande arbetet har ökat med sex procent under 2008 jämfört med 2007. Den tid som har ägnats åt planlagda brottsförebyggande insatser understiger dock den planerade med fyra procentenheter. Det beror bland annat på att det händelsestyrda arbetet har avbrutit de planerade insatserna.

Polisen följer kontinuerligt upp metoderna för det brottsförebyggande arbetet. Under 2008 har uppföljningen främst varit inriktad på att säkerställa användningen av metodiska arbetssätt, att skapa förutsättningar för en erfarenhetsbaserad verksamhetsutveckling samt att öka möjligheterna till erfarenhetsutbyte mellan polismyndigheterna.

Utvecklingen av Polisens underrättelsemodell (PUM) har fortsatt under 2008. Syftet med utvecklingsarbetet är att fler evidens- och erfarenhetsbaserade arbetsmetoder ska identifieras och göras tillgängliga för alla. Möjligheterna att följa upp och utvärdera arbetet ska öka.

Säkerhetspolisens förebyggande arbete

Säkerhetspolisen har under 2008 prioriterat terrorismbekämpning och personskydd. Arbetet inom området terrorismbekämpning har varit inriktat på att minska nyrekrytering till terroristgrupper samt att hämta in kunskap om de nätverk och individer som finns i Sverige. Det internationella informationsutbytet har under 2008 varit omfattande. Sammantaget har Säkerhetspolisens insatser syftat till att minska risken för ett terroristattentat i Sverige eller att vårt land används som bas för planering och finansiering av terrorism i andra länder.

Arbetet med att utveckla personskyddsverksamheten har fortsatt. Verksamheten är idag i hög grad anpassad till det skyddsbehov som finns i varje enskilt fall. Det gångna årets insatser har lett till att skyddspersonerna har kunnat genomföra sina åtaganden under trygga och säkra former.

Förebyggande arbete mot ekonomisk brottslighet

Ekobrottsmyndigheten fortsatte under 2008 att utveckla sitt brottsförebyggande arbete. Drygt 13 procent av myndighetens kostnader utgjordes av verksamhetsgrenen brottsförebyggande arbete samt strategisk ledning och samordning. En stor del av det brottsförebyggande arbetet bedrivs i samverkan med andra, till exempel de regionala samverkansorganen (SAMEB) och de cirka 300

lokala brottsförebyggande råden. Myndigheten har under 2008 även utvecklat sitt samarbete med näringslivets organisationer och de fackliga organisationerna. Vidare informerar myndigheten valda grupper. Till exempel har brottsförebyggande projekt riktade mot ungdomar som är i riskzonen för svartarbete och för att hamna i organiserad brottslighet genomförts. En annan del av det brottsförebyggande arbetet avseende den grova organiserade ekonomiska brottsligheten har bestått i kriminalunderrättelseverksamhet. Denna har bland annat omfattat kartläggningar och analyser som legat till grund för myndighetens insatser mot den grova ekonomiska brottsligheten. För att förhindra möjligheten att skapa stora ekonomiska vinster genom brott har Ekobrottsmyndigheten inrättat en brottsutbytesenhet för att i större utsträckning kunna spåra, förverka och återföra brottsvinster. Enheten har medverkat till kompetensutvecklingsinsatser vid de andra brottsbekämpande myndigheterna samt fortsatt att utveckla metodstödet och samtidigt ökat graden av operativt stöd till åklagarna. Ekobrottsmyndigheten deltar också sedan 2008 tillsammans med Finanspolisen som svensk representant i EU:s samverkan inom brottsutbytesfrågor och utgör därmed Sveriges Asset Recovery Office (ARO).

Utvecklingen av de lokala brottsförebyggande råden

Brottsförebyggande rådet arbetar med att stärka det lokala brottsförebyggande arbetet genom att göra systematiska forskningsgenomgångar. Under 2008 har man tagit fram publikationer och faktablad samt anordnat regionala konferenser med lokala beslutsfattare och polis i syfte att sprida kunskap.

Övrig brottsförebyggande verksamhet

Kustbevakningen har genom att närvara i riskområden, på tider när risken för brottslighet bedöms som störst, bidragit till att öka tryggheten. Antalet lagföringar och förelägganden om ordningsbot för sjötrafikförseelser har ökat under 2008. Vidare har Kustbevakningen genomfört gränskontroll genom att patrullera gränsövergångsställena och att utföra kontroll av personers in- och utresa i enlighet med Schengenregelverket.

Analys och slutsatser

Inom det brottsförebyggande arbetet är samverkan helt avgörande för framgång. Enskilda aktörer kan göra viktiga insatser på egen hand, men för att nå brottsförebyggande effekter över tid krävs en väl utvecklad samverkan mellan myndigheter och andra aktörer. Det är också av vikt att samtliga brottsförebyggande myndigheter fortsätter att utveckla sin förmåga att bedriva brottsförebyggande verksamhet. Effektiviteten måste öka för att resultaten därigenom ska förbättras.

För att nå målet att antalet brott ska minska måste det lokala brottsförebyggande arbetet utvecklas ytterligare. Det är viktigt att effekterna av insatserna följs upp samt att kunskap om dessa sprids och att metodstöd tillhandahålls. I detta bör Brottsförebyggande rådet även fortsättningsvis ha en aktiv roll.

Den gemensamma utmaningen att nå brottsförebyggande effekter över tid förutsätter kontinuerlig utveckling och förbättring av arbetsmetoder samt samverkan mellan olika aktörer. Den satsning som regeringen har gjort på att det ska finnas 20 000 poliser 2010 har varit och är nödvändig för att stärka polisens förmåga att förebygga brott. Personaltillskotten som har skett vid polisen ska omsättas i konkreta resultatförbättringar i verksamheten. För att förbättra resultaten och kvaliteten i det brottsförebyggande arbetet är det viktigt att polisen fortsätter att följa upp och låter utvärdera vilka arbetsmetoder som är mest framgångsrika samt sprider kunskap om dessa.

Regeringen vill betona vikten av en synlig och effektiv polis i hela landet. Detta är en förutsättning för att fler brott ska förebyggas och för att öka människors trygghet. Regeringen kommer noga att följa polisens arbete med att öka synligheten.

Säkerhetspolisen ska fortsätta att utveckla sin förmåga att förebygga terroristattentat. Regeringen ser positivt på de nya arbetsmetoder Säkerhetspolisen har använt inom personskyddsområdet under verksamhetsåret. Uppdragets art kräver emellertid en ständig utveckling och effektivisering. I synnerhet är detta viktigt inför 2010 års riksdagsval.

3.5.3 Utredning och lagföring

Allmänt om verksamheten och måluppfyllelsen

Målet för verksamhetsområdet Utredning och lagföring var under 2008 att brottsuppklaringen ska öka och att verksamheten ska bedrivas med högt ställda krav på rättssäkerhet, kvalitet och effektivitet.

De myndigheter som bidrar till måluppfyllelsen är polisen, Säkerhetspolisen, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Rättsmedicinalverket och Kriminalvården. Även Tullverket, Skatteverket och Kustbevakningen bidrar till måluppfyllelsen.

Domstolarnas handläggning av brottmål, som är en del i rättskedjan, ingår i verksamhetsområdet Dömande verksamhet. Regeringens analys och slutsatser av domstolarnas resultat redovisas i avsnitt 3.5.4 Dömande verksamhet.

Säkerhetspolisens verksamhet, som även omfattar brottsutredning, redovisas i avsnitt 3.5.2 Brottsförebyggande arbete.

Regeringens bedömning är att målet för verksamhetsområdet i allt väsentligt har uppfyllts. Under 2008 ökade antalet lagförda personer (beslut om åtal, strafföreläggande eller åtalsunderlåtelse) jämfört med 2007. Myndigheterna har fortsatt sitt utvecklingsarbete för att förbättra kvaliteten och effektiviteten i den brottsutredande verksamheten.

Verksamhetens resultat

Resursinsatsen ökade

Tabell 3.11 Kostnadsutvecklingen 2006–2008

Miljoner kronor			
	2006	2007	2008
Verksamhetskostnader	11 264	12 160	12 985

Källa: Årsredovisningarna för Polisen, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och Kriminalvården.

Samtliga myndigheter som redovisas inom verksamhetsområdet ökade sina verksamhetskostnader under 2008. Sammantaget ökade verksamhetskostnaderna med 825 miljoner kronor, vilket motsvarar en ökning med knappt sju procent. Polisens kostnader inom verksamhetsområdet ökade under 2008 med 762 miljoner kronor. Åklagarmyndighetens kostnader uppgick till närmare 991 miljoner kronor, vilket var en ökning med cirka 4 miljoner kronor. Ekobrottsmyndighetens kostnader var närmare

326 miljoner kronor, vilket motsvarar en ökning med nära 10 miljoner kronor i jämförelse med 2007. Kostnaderna för Kriminalvårdens häktesverksamhet ökade under 2008 till drygt 1 421 miljoner kronor.

Ärenden som är resultat av polisingripande, så kallade ingripandebrott, uppvisade en stor ökning. Det gäller särskilt narkotikabrott. Även antalet anmälda våldsbrott ökade med fyra procent. Då ökningen främst utgörs av grövre våldsbrott som kräver mer omfattande utredningsåtgärder har detta inneburit att den tid som användes inom polisen för att utreda våldsbrott ökade med nio procent.

Denna utveckling har medfört att Åklagarmyndigheten under 2008 använde stora delar av sina resurser till att bekämpa våldsbrott (inklusive sexualbrott). Av samtliga avslutade brottmålsärenden avsåg drygt 16 procent sådana brott. Samtidigt användes drygt 42 procent av de tillgängliga resurserna till att bekämpa dessa brottstyper.

Under 2008 använde Ekobrottsmyndigheten cirka tio procent av sina resurser för utredning och lagföring av de drygt 2 000 mängdbrottsärendena. Ett mängdärende är ett ärende som kan utredas och lagföras med en begränsad utredningstid och enligt en standardiserad utredningsmodell. Återstående 90 procent av myndighetens resurser användes för handläggning av de drygt 2 400 kvalificerade ärendena, s.k. projektärenden och särskilt krävande ärenden. Dessa ärenden kräver betydligt fler utredningsåtgärder än ett mängdärende och är mer komplicerade.

Ärendeinflödet fortsätter öka

Antalet anmälningar om brott som kom in till polisen, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och Tullverket ökade under 2008 med fem procent. Ökningen utgörs huvudsakligen av mängdbrott som till exempel skadegörelse, trafik- och narkotikabrott. Den ökning som rör spanings- och ingripandebrott beror på polisens ökade insatser och prioriteringar. För trafikbrotten beror dock ökningen nästan uteslutande på de hastighetsöverträdelser som inrapporterats via vägkameror. Polisen ökade under 2008 det sammanlagda antalet ärenden som redovisades till åklagare och antalet personupplärade brott. Antalet utfärdade förelägganden om ordningsbot minskade med fem procent och antalet förenklade utredningar redovisade till åklagare minskade med en procent. Antalet öppna ärenden, det vill säga

ärenden under handläggning, äldre än sex månader ökade marginellt. Antalet bearbetade ärenden exklusive trafikärenden ökade med nio procent.

Till Åklagarmyndigheten inkom närmare 203 000 ärenden under 2008. Det är en ökning med ca tre procent jämfört med 2007. Ökningen består främst av bötesbrott, narkotikabrott och våldsbrott.

Åklagarmyndighetens totala ärendebalans minskade med ca fyra procent till ca 74 000 ärenden 2008. Åklagarmyndigheten har på uppdrag av regeringen gjort en analys av ärendeinflödet. Analysen visar att de allvarliga och mer komplicerade brotten har ökat, men att det är de enklare brotten som utgör merparten av de brottsmisstankar som kommer in till Åklagarmyndigheten. Av drygt 230 000 brottsmisstankar som åklagare fattade beslut om under 2008 avsåg 65 procent enkla ärenden.

Antalet inkomna ärenden till Ekobrottsmyndigheten ökade med åtta procent från knappt 4 200 till 4 500. Drygt 2 000 av de inkomna ärendena utgjordes av mängdärenden och knappt 2 500 av mer kvalificerade ärenden (projektärenden och särskilt krävande ärenden). Även antalet avslutade ärenden ökade från cirka 4 400 till drygt 4 700, vilket motsvarar en ökning på 7 procent jämfört med föregående år. Ekobrottsmyndighetens totala ärendebalans minskade med 7 procent i jämförelse med 2007.

Måltillströmningen av brottmål till tingsrätterna ökade med drygt nio procent under 2008 (se avsnitt 3.5.4 Dömande verksamhet).

Tabell 3.12 Inkomna brottärenden

	2006	2007	2008
Polisen	1 151 473	1 314 308	1 425 966
Åklagarmyndigheten	197 088	197 267 ¹	202 738
Ekobrottsmyndigheten	4 186	4 160	4 485

¹ Åklagarmyndigheten införde ett nytt ärendehanteringssystem 2007 varför uppgifterna i tabellen inte är jämförbara mellan åren.

Genomströmningstider

Medelgenomströmningstiden för ärenden hos polisen, som mäts från anmälningdagen till dess att ärendet har avslutats hos polisen, ökade under 2008 med två dagar till 44 dagar.

Vid Åklagarmyndigheten minskade den genomsnittliga genomströmningstiden 2008 med två dagar jämfört med 2007, från 36 till 34 dagar. Ett annat mått på den genomsnittliga genomströmningstiden är tiden från inkommen polis-anmälan till beslut i åtalsfrågan. År 2008 var den

tiden i genomsnitt 136 dagar, vilket var en ökning med åtta dagar jämfört med 2007.

Vid Ekobrottsmyndigheten minskade genomströmningstiderna med 32 procent från 283 till 193 dagar. Minskningen beror framför allt på att arbetsrutinerna förbättrats genom ett systematiskt metodutvecklingsarbete.

Det bör i sammanhanget påpekas att de av Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten redovisade siffrorna inte är jämförbara med varandra.

Tingsrätternas genomströmningstider för att avgöra 75 procent av brottmålen uppgick till 5,5 månader, vilket är en förbättring av måluppfyllelsen med 0,5 månader i förhållande till 2007 (se avsnitt 3.5.4 Dömande verksamhet).

Kriminalvården har genom ett utökat antal anstaltsplatser och förbättrade placeringsrutiner, minskat antalet klienter som avvaktar anstaltsplacering i häkte, och därmed ökat tillgängligheten på häktesplatser.

Utredningsstödet blir allt viktigare

Den kriminaltekniska verksamhetens betydelse för det brottsutredande arbetet blir allt större. Detta märks bland annat genom en fortsatt ökad efterfrågan på tjänster från Statens kriminaltekniska laboratorium (SKL).

Under 2008 utförde SKL knappt 79 000 uppdragsärenden åt rättsväsendet, vilket är drygt 11 procent fler än 2007. Samtidigt kortades handläggningstiderna för DNA-undersökningar ytterligare.

Rättsmedicinalverket har under 2008 haft ett fortsatt ökat ärendeinflöde när det gäller ärenden avseende drograttfylleri och narkotikabruk. Sedan den 1 juli 2008 har Kustbevakningen och Tullverket möjlighet att ta prov vid misstanke om sjöfylleri/rattfylleri vilket medför ett fortsatt ökat ärendeinflöde.

Sedan 2006 har Rättsmedicinalverket huvudansvaret för utfärdande av rättsintyg, det vill säga intyg efter kroppsundersökning av levande person eller yttranden över utdrag ur patientjournal. Antalet utfärdade intyg fortsatte att öka under 2008 med nio procent till drygt 7 000 intyg.

Uppklaring och lagföring

Den totala uppklaringsprocenten ökade under 2008 med två procentenheter jämfört med 2007 och var 35 procent, (med termen uppklarade brott avses personuppklarade brott samt tekniskt uppklarade brott till exempel att den misstänkte är

under 15 år, att gärningen inte är brott eller att brott inte kan styrkas). Personuppklaringsprocenten uppgick till 17 procent, vilket var en ökning med en procentenhet jämfört med föregående år.

Vid Åklagarmyndigheten ökade antalet lagförda personer med cirka fem procent till närmare 134 000. Lagföringsandelen ligger runt 60 procent, vilket den har gjort under de senaste fem åren.

Vid Ekobrottsmyndigheten ökade antalet lagförda personer med drygt tre procent, medan antalet lagförda ärenden ökade med knappt fyra procent.

Tabell 3.13 Uppklaring

	2006	2007	2008
Uppklaringsprocent	34	33	35
Personuppklaringsprocent	18	16	17

Källa: Brå:s officiella kriminalstatistik

Tabell 3.14 Lagföring

	2006	2007	2008
Antal misstänkta personer som lagförts	122 159	127 428	133 922
Antal brottsmisstankar som avslutats med lagföring	263 319	264 147	281 193

Källa: Åklagarmyndighetens årsredovisning för 2008

Brottsutredningarnas kvalitet förbättrades

Under 2008 har Polisens nationella utredningskoncept fortsatt att utvecklas och tillämpas. Särskilt fokus har riktats mot brottsamordning (samordning av brottsutredningar utifrån gemensamma faktorer som till exempel individer eller platser), utredningsåtgärder i nära anslutning till brottet och de lokala brottsplatsundersökarnas verksamhet.

När det gäller brottsutredningsverksamheten har Åklagarmyndigheten ytterligare intensifierat sitt samarbete med Polisen för att förbättra förundersökningarnas kvalitet. För att öka enhetligheten i rättstillämpningen har Åklagarmyndigheten bland annat gjort organisatoriska förändringar och inrättat en riksenhet för miljö- och arbetsmiljöbrott samt koncentrat handläggningen av ekobrott till sex åklagarkamrar.

Ekobrottsmyndigheten har under 2008 fortsatt att utveckla sina arbetsrutiner vad gäller handläggningen av mängd- respektive

projektärenden vilket har lett till att myndighetens arbete effektiviserats ytterligare.

För att bland annat förebygga allvarliga incidenter och förhindra rymningar och fritagningar har Kriminalvårdens samarbete med polismyndigheterna och Rikskriminalpolisen utvecklats och förbättrats.

Analys och slutsatser

Arbetsbelastningen på rättsväsendets myndigheter är fortfarande hög. Inflödet av ärenden i rättsväsendet har ökat markant under de senaste åren. Merparten av ärendeökningen 2008 avser mängdbrottsärenden som trafikbrott, enkla narkotikabrott och enkla våldsbrott.

För att möta det ökande ärendeinflödet till rättsväsendet är det viktigt att samtliga myndigheter prioriterar frågor om ökad effektivisering och samverkan.

Samtidigt som ärendeinflödet ökat har antalet lagförda personer ökat under året. En förutsättning för att nå en ökad och effektiv lagföring är ett nära samarbete mellan polis och åklagare. Det är av stor vikt att arbetet med att höja lagföringen fortsätter med oförminskad kraft.

Den totala genomströmningstiden från det att anmälan kommer in till dess att dom meddelas är fortfarande för lång. De brottsutredande myndigheternas långa handläggningstider är ett stort problem. Inte minst ur ett brottsoffersperspektiv är det angeläget att genomströmningstiderna kortas.

Regeringen vill understryka vikten av att alla myndigheter inom rättsväsendet med kraft arbetar aktivt för att uppnå en så effektiv samlad verksamhet som möjligt.

Myndigheterna bedriver ett systematiskt utvecklingsarbete för att förbättra och effektivisera brottsutredningsverksamheten. Detta arbete måste vara samordnat för att nå resultat. Det är angeläget att utvecklingsarbetet även omfattar organisatoriska och strategiska frågor. Regeringen vill betona vikten av att utvecklingsverksamheten ges en sådan inriktning att nedlagda resurser kommer myndigheternas kärnverksamhet till godo och att arbetet avspeglar sig i tydliga resultatförbättringar.

3.5.4 Dömande verksamhet

Allmänt om verksamheten och måluppfyllelsen

Det övergripande målet för Sveriges Domstolar är att avgöra mål och ärenden med hög kvalitet och effektivitet och inom rimlig tid. För 2008 har målet varit att balanserna och omloppstiderna ska minska väsentligt. För att mäta måluppfyllelsen används en struktur som innebär att mål sätts för hur lång tid i månader som det bör ta att avgöra 75 procent av målen, det vill säga omloppstiden för den 75 percentilen. Inriktningen är att huvuddelen (75 procent) av brottmålen i tingsrätterna och hovrätterna inte ska ta längre tid än fem månader att avgöra i respektive instans, att huvuddelen av tvistemålen inte ska ta längre än sju månader att avgöra i respektive instans och att huvuddelen av målen i länsrätterna och kammarrätterna inte ska ta längre tid än sex månader att avgöra i respektive instans.

Utöver regeringens verksamhetsmål sätter varje enskild domstol, i enlighet med den struktur som Domstolsverket fastställer, egna verksamhetsmål.

Måluppfyllelsen av regeringens mål

Vid en jämförelse med 2007 förbättrade såväl tingsrätterna som hovrätterna omloppstiden för både avgjorda tvistemål och brottmål under 2008. Även vid länsrätterna och kammarrätterna har omloppstiden för avgjorda mål förbättrats under 2008. Trots att inget av domstolsslagen uppnådde regeringens verksamhetsmål avseende omloppstider under 2008 har det skett en påtaglig förbättring av måluppfyllelsen, vilket är mycket positivt.

Resursinsatsen

Verksamhetsområdet inbegriper både verksamheten inom Sveriges Domstolar och de transfereringar och övriga utbetalningar som utgörs av kostnader under anslaget 1:12 *Rättsliga biträden m.m.*

Tabell 3.15 Kostnadsutvecklingen 2006–2008 (exkl. migrationsverksamhet)

Miljoner kronor

	2006	2007	2008
Verksamhetens kostnader	3 839	4 108	4 259
Transfereringar	1 326	1 455	1 607
Summa kostnader	5 165	5 563	5 866

Källa: Sveriges Domstolars årsredovisning.

Under perioden 2006-2008 har verksamhetskostnaderna inom den dömande verksamheten ökat. Under 2008 ökade kostnaderna med 3,7 procent. Kostnadsökningarna beror på en anpassning av organisationen som är en konsekvens av den ökade måltillströmningen till domstolarna. Därutöver förklaras ökningen av ökade lokalkostnader i samband med att äldre lokaler ersatts med mer ändamålsenliga lokaler som uppfyller grundläggande krav på säkerhet.

Under 2008 ökade kostnaderna för transfereringar med 10 procent och uppgick till cirka 1,6 miljarder kronor. Ökningen förklaras främst av en ökad tillströmning av brottmål till domstolarna.

Kostnaderna för offentlig försvarare utgjorde 2008 drygt hälften av anslaget 1:12 *Rättsliga biträden m.m.* Resterande kostnader under anslaget utgjordes av kostnader för rättshjälp enligt rättshjälpslagen, kostnader för målsägandebiträde, förvaltararvoden i konkurser, kostnader för bevisning, tolkar och parter, kostnader för offentligt biträde, samt kostnader för särskild företrädare för barn, god man, rådgivning, ersättningsgaranti för bodelningsförrättare samt bouppteckningsförrättare och likvidator.

Verksamhetens resultat

Inkomna, avgjorda och balanserade mål

Under perioden 2006-2008 har det totala antalet inkomna mål till domstolarna ökat. Under 2008 ökade antalet inkomna mål med fyra procent. Samtliga domstolsslag förutom länsrätterna hade ett ökat antal inkomna mål. Vid Regeringsrätten ökade antalet inkomna mål med tio procent, vid tingsrätterna med nio procent, vid Högsta domstolen med åtta procent och vid hovrätterna och kammarrätterna med sex procent vardera. Minskningen av antalet inkomna mål vid länsrätterna 2008 var sex procent.

Ärendetillströmningen till hyres- och arrendenämnderna ökade med knappt sju procent jämfört med föregående år. Även ärendetillströmningen till Rättshjälpsmyndigheten har ökat något.

Domstolarna avgjorde sammantaget fler mål 2008 än 2007, en ökning med drygt sju procent. Samtliga domstolsslag ökade antalet avgjorda mål. Vid Regeringsrätten ökade antalet avgjorda mål med 13 procent, vid tingsrätterna med tio procent, vid hovrätterna med nio procent, vid kammarrätterna med sju procent, vid Högsta

domstolen fyra procent och vid länsrätterna med två procent.

Det totala antalet avgjorda mål ökade så kraftigt att domstolarnas samlade balanser minskade i stor omfattning. Det totala antalet balanserade mål minskade med nio procent under 2008. Balansminskningen var störst vid länsrätterna och Regeringsrätten, som minskade sina balanser med 26 respektive 25 procent. Balanserna minskade även vid kammarrätterna och hovrätterna. Vid tingsrätterna ökade balanserna något, medan Högsta domstolens balanser ökade kraftigt.

Tabell 3.16 Den totala målutvecklingen (exkl. migrationsmål) 2006-2008

	2006	2007	2008
Inkomna mål	302 842	307 763	319 137
Avgjorda mål	301 865	310 212	331 765
Balanserade mål	141 461	138 769	125 644

Genomströmningstider

Domstolarnas omloppstider för den 75 percentilen framgår av tabellen nedan.

Tabell 3.17 Uppfyllelse av regeringens verksamhetsmål (omloppstid i månader för avgjorda mål, 75 percentilen,)

	Mål	2006	2007	2008
Tingsrätter				
Twistemål exkl. gem. ansökan om äktenskapsskillnad	7,0	9,5	9,3	8,6
Brottmål exkl. notariemål och förtursmål	5,0	5,6	6,0	5,5
Hovrätter				
Twistemål	7,0	10,7	10,0	9,7
Brottmål exkl. förtursmål.	5,0	9,2	9,6	8,5
Länsrätter				
Samtliga mål exkl. förtursmål	6,0	9,1	9,7	8,7
Kammarrätter				
Samtliga mål exkl. förtursmål	6,0	10,9	10,8	10,0

Analys och slutsatser

Under 2008 ökade det totala ärendeinflödet till Sveriges Domstolar med nästan 11 400 mål jämfört med 2007 (motsvarande en ökning med fyra procent). Antalet inkomna mål ökade för samtliga domstolsslag utom länsrätterna. Störst ökning

hade Regeringsrätten, där antalet inkomna mål ökade med tio procent. Sveriges Domstolar avgjorde 21 500 fler mål än under 2007, vilket innebär en ökning av antalet avgjorda mål med sju procent.

Samtliga domstolsslag avgjorde fler mål under 2008 än under 2007. Störst ökning av antalet avgjorda mål hade Regeringsrätten där ökningen var 13 procent.

Den kraftiga ökningen i antalet avgjorda mål resulterade i att de totala balanserna minskade med drygt 13 100 mål (motsvarade nio procent jämfört med föregående år). Balanserna minskade vid samtliga domstolsslag utom vid tingsrätterna, där balanserna ökade marginellt, och Högsta domstolen, som hade en kraftig balansökning om 18 procent. Balansminskningen var störst vid länsrätterna och Regeringsrätten, där den uppgick till 26 respektive 25 procent. Samtliga domstolsslag har vidare markant förbättrat sina omloppstider under 2008. Detta kan förklaras av den kraftiga minskningen av domstolarnas balanser. Sammantaget har domstolarnas uppfyllelse av regeringens verksamhetsmål förbättrats under 2008.

Under åren 2006-2008 har regeringen gett domstolarna ekonomiska möjligheter att genom tillfälliga insatser fokusera på att minska målbanserna och komma tillrätta med långa omloppstider. I huvudsak har det handlat om att i förtid generationsväxla personal genom en dubbling av anställda under en period. Vidare har en särskild förstärkningsstyrka bidragit till tillfälliga avarbetningsinsatser vid olika domstolar. Enskilda domstolar har också genom organisationsförändringar och förändrade arbetssätt sett positiva effekter på balanser och handläggningstider. Under hösten 2007 fastställdes att den s.k. överbalansen i domstolarna uppgick till cirka 37 500 mål som skulle arbetas ner till den 31 december 2008. Totalt sett har balanserna minskat med 20 500 mål sedan dess. Om inte måltillströmningen ökat under perioden hade balanserna minskat med nästan 32 000 mål, vilket är nära den uppställda målsättningen.

De satsningar som gjorts för att minska målbalsen har således gett positiva resultat. De av regeringen fastställda verksamhetsmålen uppfylls emellertid inte. Målbanserna är således fortfarande höga och handläggningstiderna för långa. Den huvudsakliga anledningen till att domstolarnas omloppstider fortfarande generellt sett är högre än regeringens verksamhetsmål är den

balanssituation som domstolarna befunnit sig i. Målökningar, målens svårighetsgrad och målstockens sammansättning utgör faktorer som påverkar domstolarnas förutsättningar att uppnå verksamhetsmålen. När balanser byggs upp försämras målstockens åldersstruktur, vilket leder till längre omloppstider. Måltillströmningen förväntas fortsätta vara stor, vilket kommer att påverka såväl målbanserna som omloppstiderna. Arbetet med att hålla balanserna på en rimlig nivå och minska omloppstiderna måste bedrivas med ett långsiktigt perspektiv.

3.5.5 Verkställighet av påföljd

Allmänt om verksamheten och måluppfyllelsen

Kriminalvården verkar som enda myndighet inom detta område.

Målen för verksamheten är två, dels ska påföljder verkställas på ett säkert, humant och effektivt sätt, dels ska antalet återfall i brott minska.

Indikatorer för att kunna mäta måluppfyllelsen avseende säkerhet och humanitet är bland annat antalet rymningar direkt från anstalt och antalet rapporterade incidenter. En särskild utredare har vidare fått i uppgift att följa upp Kriminalvårdens arbete med att effektivisera verksamheten (se avsnitt 3.4.2 och 3.4.6).

Indikatorer avseende det återfallsförebyggande arbetet är bland annat andelen klienter med verkställighetsplaner, andelen klienter som deltagit i brotts- eller missbruksrelaterade program, andelen klienter som under verkställigheten blivit föremål för utslussningsåtgärder samt omfattningen av deltagande i strukturerad sysselsättning.

Regeringen bedömer sammantaget att målen för 2008 i huvudsak har uppnåtts. Satsningar på innehållet i verkställigheten har gett resultat i form av fler fullföljda kurser och utfärdade betyg i klientutbildningen samt ett ökat deltagande i brotts- och missbruksrelaterade program. På säkerhetsområdet har ett framgångsrikt arbete bland annat resulterat i att antalet rymningar under 2008 fortsatt minska för femte året i rad.

Avgörande för ett meningsfullt verkställighetsinnehåll är att de individuella behoven och förutsättningarna identifieras i ett tidigt skede. Resultaten för 2008 visar att kriminalvårdens klienter såväl i anstalt som i frivård till övervägande del haft en plan för sin verkställighet. Verkställighetsplanens centrala roll som

instrument i det återfallsförebyggande arbetet ställer höga kvalitetskrav och regeringen kommer noga att följa myndighetens arbete med att säkerställa att klienternas verkställighetsplaner håller en god kvalitet. Att klienternas verkställighetsplaner håller en hög kvalitet är också en grundförutsättning för att myndigheten ska kunna följa upp resultatet av gjorda insatser.

Resursinsatsen

Verksamheten omfattar anstalts-, frivårds- och transportverksamheterna inom Kriminalvården. I verksamheten ingår även den transportverksamhet som finansieras under utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar.

Mellan åren 2006 och 2008 har kostnaderna för verksamheten ökat i löpande priser med 20 procent och uppgick 2008 till 5,3 miljarder kronor.

Kriminalvården har sedan 2005 vidtagit åtgärder för att komma tillrätta med den mycket ansträngda platssituationen inom anstalter och häkten. De rymningar som inträffade under 2004 har också inneburit att Kriminalvården vidtagit en rad åtgärder för att förstärka säkerheten på häkten och anstalter.

Tabell 3.18 Kostnadsutvecklingen 2006–2008

Miljoner kronor

	2006	2007	2008
Verksamhetens kostnader	4 390	4 922	5 270
Transfereringar	11	12	11
Summa kostnader	4 401	4 934	5 281

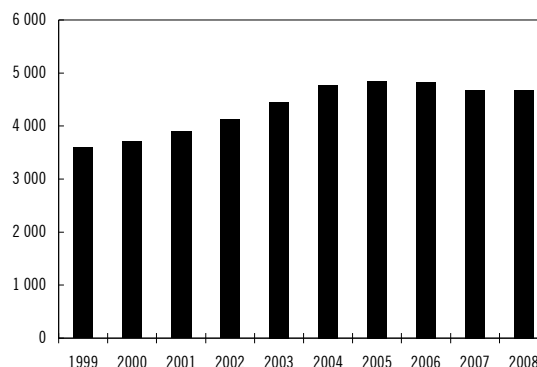
Källa: Kriminalvårdens årsredovisning.

Verksamhetens resultat

Verksamhetsvolymen

Under 2008 var antalet intagna i fängelse i medeltal 4 675, beläggningen låg därmed på samma nivå som 2007.

Diagram 3.1 Beläggning i anstalt (i medeltal) 1999–2008

Källa: Kriminalvården.

Under 2008 var antalet frivårdsklienter i genomsnitt 13 634. Under den senaste femårsperioden har medelantalet frivårdsklienter ökat med drygt en procent.

Förebygga återfall i brott

En plan för verkställigheten

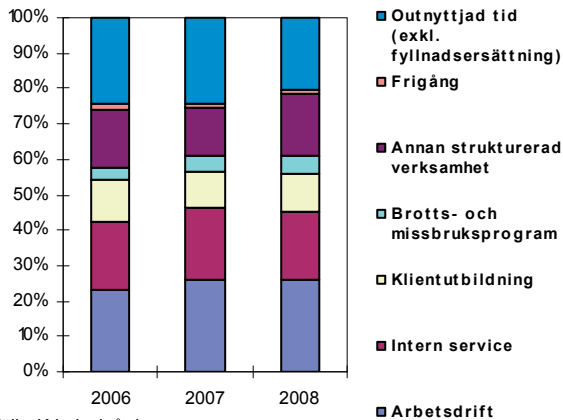
Kriminalvården har under de senaste åren förändrat sina arbetsmetoder och tagit steget mot en mer strukturerad verksamhet som syftar till minskade återfall i brott. Nya metoder har införts för att höja kvaliteten på områden som riskbedömning och motivationshöjande åtgärder.

Genom de nya arbetsformer som införts för att planera verkställigheten har Kriminalvården redan från början större fokus på frigivningen. Andelen klienter med verkställighetsplaner används som en indikator för att påvisa resultat för målet att minska återfall i brott.

Av samtliga intagna med en fängelsedom på mer än tre månader och som avtjänat minst två månader hade 97 procent en verkställighetsplan under 2008. För klienter i frivården med dom på skyddstillsyn som verkställt minst två månader hade 98 procent en verkställighetsplan. Bland villkorligt frigivna, dömda till minst tre månaders fängelse och som stått under övervakning i två månader eller mer var andelen med verkställighetsplan nära 100 procent.

Brotts- och missbruksrelaterade program samt övrig programverksamhet

Diagram 3.2 Sysselsättningstimmar vid anstalt

Källa: Kriminalvården

Sysselsättningsgraden i anstalt minskade under året med en procentenhet. Arbetsdriftens andel av den utnyttjade programtiden låg under 2008 kvar på samma nivå som föregående år. Antalet klienter som deltagit i klientutbildning har ökat och antalet utfärdade betyg har ökat markant. Även antalet klienter som fullföljt brotts- och missbruksrelaterade program såväl i anstalt som under frivård har ökat betydligt jämfört med 2007. Kriminalvården har inlett ett omfattande arbete för att ta reda på vilken effekt de olika programmen har på återfallen i brott. Resultatet av den pågående utvärderingen kommer att utgöra ett viktigt redskap i Kriminalvårdens fortsatta arbete med att förebygga återfall i brott.

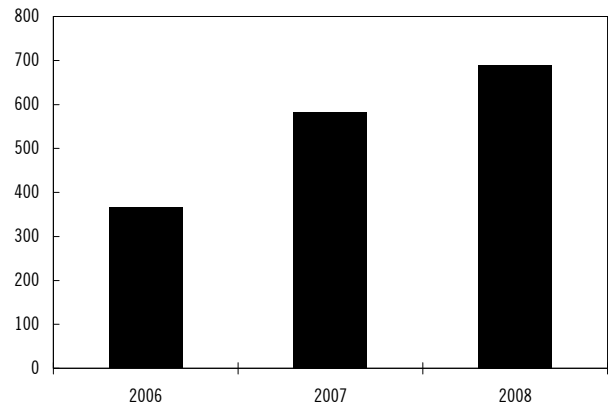
Utslussningsåtgärder

I januari 2007 infördes nya regler i lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt om utökade möjligheter till utslussning. En av målsättningarna med de nya reglerna var att åstadkomma en förbättrad och mer strukturerad övergång från livet i anstalt till livet i frihet. De förändrade reglerna innebär bland annat att två nya utslussningsalternativ införts, utökad frigång och vistelse i halvvägshus.

Av Brottsförebyggande rådets första delrapport (2007 års reform för bättre utslussning i Kriminalvården, Vilka blev effekterna under det första året? Rapport 2008:19) i utvärderingen av de nya reglerna om utökad utslussning framgick att reformen under det första året inte lett till någon ökning av andelen intagna som får utslussning. Av en uppföljande delrapport som nyligen publicerats av Brottsförebyggande rådet framgår att andelen intagna som får utslussning ökat under 2008.

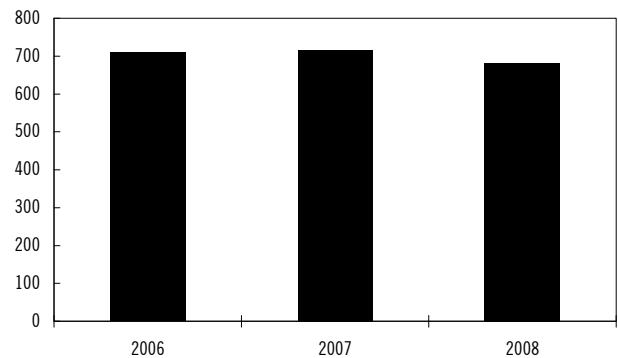
Antalet utslussningsåtgärder som inletts under 2008 har ökat jämfört med 2007. Ett ökat antal klienter har slussats ut genom utökad frigång medan antalet klienter som slussats ut genom vårdvister minskat något.

Diagram 3.3 Utvecklingen av IÖV-utsluss/utökad frigång 2006–2008, påbörjad IÖV-utsluss/utökad frigång¹

¹ Lagändring från och med 1 januari 2007.
Källa: Kriminalvården.

Diagram 3.4 Påbörjade § 34-placeringar/vårdvister¹ 2006–2008

¹ Lagändring från och med 1 januari 2007.
Källa: Kriminalvården.

Det nya utslussningsalternativet vistelse i halvvägshus hade inledningsvis en trög start. En positiv utveckling kan dock noteras, 76 klienter har påbörjat utslussning till halvvägshus vilket är en tredubbling i förhållande till föregående år.

Åtgärder mot narkotikamissbruk

Kriminalvården har åren 2002–2007 tillfört betydande tillskott inom ramen för en särskild narkotikasatsning för att identifiera och bekämpa narkotikamissbruket. Kriminalvården har därmed

tillskapat strukturer för narkotikabekämpning genom att till exempel inrätta särskilda behandlingsanstalter, hindra och förebygga införsel av narkotika och på så sätt förhindra missbruk i anstalt med mera.

Av Brottsförebyggande rådets slututvärdering av narkotikasatsningen inom kriminalvården (Behandling av narkotikamissbrukare i fängelse, En effektstudie, Rapport 2008:18) framgår att det finns en tydlig skillnad i återfall mellan klienter som vistats på kriminalvårdens narkotikabehandlingsavdelningar och en kontrollgrupp av klienter som frigetts från anstalt innan narkotikasatsningen startade.

Uppdraget är komplext eftersom det handlar om att förhindra missbruk, motivera enskilda klienter till ett drogfritt liv och förbereda dem för en återanpassning i samhället utan droger och kriminalitet. Det är ett angeläget och viktigt uppdrag och Kriminalvården måste fortsatt vidta kraftfulla åtgärder för att stävja narkotikamissbruket.

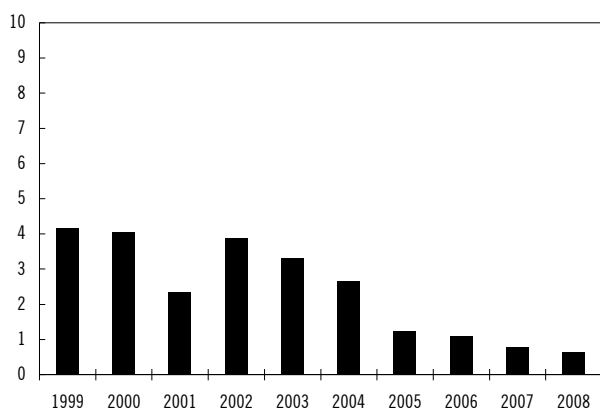
Säkerhet

Säkerhetsarbete

Antalet rymningar används som en indikator inom säkerhetsområdet. Rymningar från svenska anstalter har minskat påtagligt under senare år. Antalet rymningar från slutna anstalter har minskat med omkring 80 procent under de senaste tio åren.

Sett i relation till antalet intagna är minskningen av antalet avvikelser ännu tydligare.

Diagram 3.5 Antal rymningar direkt från slutna anstalt per 100 000 vård dygn 1999–2008

Källa: Kriminalvården

Under 2008 rymde 62 intagna direkt från anstalt, varav fem från slutna anstalter. Resultatet innebär

att antalet rymningar direkt från anstalt fortsätter minska för femte året i rad.

Analys och slutsatser

Det är viktigt att förberedelse för frigivningen sker på ett välplanerat sätt. Ett första steg för att åstadkomma detta är att upprätta individuella verkställighetsplaner för alla klienter. Kriminalvården har ökat ansträngningarna på detta område och regeringen noterar att myndigheten numera uppvisar ett resultat som innebär att man tagit ett avgörande steg mot målet att alla klienter ska ha en plan för sin verkställighet. Regeringen vill dock understryka vikten av att arbetet med att säkerställa kvaliteten i verkställighetsplaneringen.

Kriminalvården måste öka ansträngningarna för att öka deltagandet i arbetsdriften och övrig programverksamhet. I den övergripande målsättningen för regeringens politik är arbetslinjen en hörnsten. Samverkan mellan Kriminalvården och Arbetsförmedlingen måste utvecklas vidare. Kriminalvården måste också i samverkan med andra aktörer i samhället vidta åtgärder för att skapa arbete och meningsfull sysselsättning under verkställigheten.

Det arbete som inleds under tiden i anstalt för att förebygga återfall i brott måste fortsätta efter verkställighetens slut. I detta arbete är de intagnas egen motivation till förändring av central betydelse.

Det är tillfredställande att frivården getts en tydligare roll i planeringen av verkställigheten för alla klienter i verksamheten. Regeringen vill dock understryka betydelsen av att Kriminalvården fortlöpande vidtar åtgärder för att öka andelen intagna som blir föremål för utslussningsåtgärder.

Regeringen vill betona vikten av att myndigheten utarbetar system för att mäta resultatet av sina insatser och för att goda arbets- och behandlingsmetoder ska få spridning i organisationen.

Allt fler som tas in i anstalt eller påbörjar verkställighet av frivårdspåföljd är narkotikamissbrukare. Det är angeläget att Kriminalvården fortsätter arbetet med att förhindra förekomsten av narkotika i anstalt och att bekämpa narkotikamissbruket.

Att bekämpa narkotikamissbruket är av väsentlig betydelse för att förebygga återfall i brott. Det är därför särskilt viktigt att Kriminalvårdens åtgärder på detta område är effektiva. Ett steg mot

ökad kunskap om effekterna av Kriminalvårdens insatser på detta område är den pågående utvärderingen av programverksamheten.

3.5.6 Reparativ verksamhet (Stöd till brottsoffer)

Allmänt om verksamheten och måluppfyllelsen

Brottsoffermyndigheten verkar som enda myndighet inom denna verksamhet.

Måluppfyllelsen

Målet för verksamheten är att skadeverkningarna av brott ska minska. Indikatorer för att bedöma måluppfyllelsen är antalet brottsskadeansökningar som hanteras av Brottsoffermyndigheten, handläggningstiden av ett ärende och hur mycket som faktiskt betalas ut i ersättning. Utifrån de valda indikatorerna anser regeringen att målet för verksamhetsområdet har uppnåtts. Antalet brottsskadeärenden ligger fortfarande på en hög nivå. Handläggningstiderna för brottsskadeärendena är korta, i genomsnitt drygt två månader. Summan av utbetald brottsskadeersättning har minskat något och uppgår till drygt 113 miljoner kronor.

Resursinsatsen

Verksamheten omfattar både Brottsoffermyndighetens verksamhet och de transfereringar som utgörs av kostnader för brottsskadeersättningar under anslaget 4:11 *Ersättning för skador på grund av brott*. Även brottsofferfonden ingår i verksamheten. Brottsofferfondens medel är inte uppförda på statsbudgeten utan finansieras huvudsakligen av lagöverträdare som betalar en särskild avgift till fonden. Fondens medel används för verksamhet som gagnar brottsoffer.

Mellan åren 2006 och 2008 har kostnaderna inklusive transfereringar för verksamheten i löpande priser ökat med cirka sex procent och uppgick 2008 till drygt 159 miljoner kronor. Kostnaderna för brottsskadeersättning svarar för drygt hälften och bidrag från brottsofferfonden för närmare en fjärdedel av de totala kostnaderna.

Tabell 3.19 Kostnadsutvecklingen 2006–2008

Miljoner kronor

	2006	2007	2008
Verksamhetens kostnader	32,0	38,4	38,8
Transfereringar	118,5	124,3	120,5
Summa kostnader	150,5	162,7	159,3

Källa: Brottsoffermyndighetens årsredovisning.

Myndigheter som samverkar inom verksamheten

Brottsoffermyndigheten ansvarar ensam för ärendehantering och utbetalning av brottsskadeersättning. Att brottsoffer nås av informationen om rätten till brottsskadeersättning förutsätter dock ett nära samarbete med polismyndigheterna, Åklagarmyndigheten, Domstolsverket och de enskilda domstolarna. Det gäller även information om möjligheten till vittnesstöd till målsäganden och vittnen i samband med kallelser inför förhandling i domstol. Det är även viktigt att polismyndigheterna i samband med anmälan om brott informerar brottsoffer om möjligheterna till stöd och hjälp.

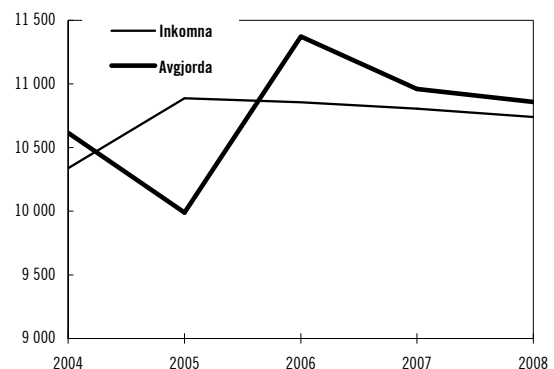
Verksamhetens resultat

Brottskadeärenden

Både antalet inkomna ansökningar om brottsskadeersättning och antalet avgjorda ärenden minskade något jämfört med 2007 men ligger fortfarande på en hög nivå. Under 2008 utbetalades sammanlagt 113 miljoner kronor i brottsskadeersättning, vilket är en liten minskning i förhållande till föregående år.

Omloppstiden för ett ärende att registreras, beredas, avgöras och expedieras var under året i genomsnitt drygt två månader.

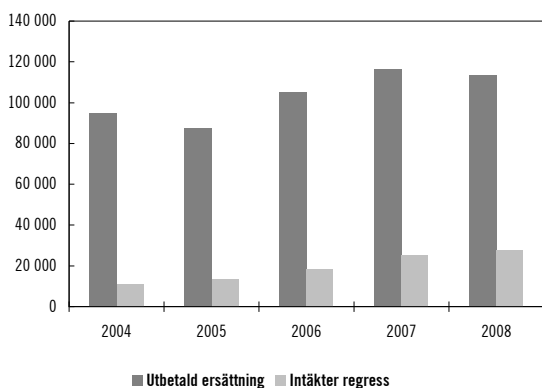
Diagram 3.6 Antal inkomna och avgjorda ärenden

Källa: Brottsoffermyndighetens årsredovisning 2008.

Intäkterna från regressverksamheten – det vill säga Brottsoffermyndighetens krav på gärningsmannen om återbetalning av ersättningen – ökade med totalt 9 procent och uppgick till drygt 27 miljoner kronor. Intäkterna från regressen finansierar nu drygt en fjärdedel av den utbetalade brottskadeersättningen.

Diagram 3.7 Utbetalad brottskadeersättning samt intäkter från regress

Källa: Brottsoffermyndighetens årsredovisning 2008.

Brottsofferfonden

Under 2008 var Brottsofferfondens intäkter drygt 37 miljoner kronor. Detta belopp fördelades till olika brottsofferinriktade projekt och verksamheter.

Cirka hälften av fondens medel, 53 procent, beviljades till organisationer i den ideella sektorn. Dessa beviljades medel i verksamhetsstöd, som vittnesstödsbidrag och till utbildnings-, informations- och utvecklingsprojekt. Merparten av bidragen till organisationerna i den ideella sektorn avsåg stöd till brottsofferjourer. Vidare beviljades 39 procent av fondens medel till viktimologiska forskningsprojekt inom olika ämnen och inriktningar. I övrigt beviljades åtta procent av medlen till projekt som genomförs i offentlig regi och en procent av medlen till projekt i privat regi.

Kunskapscentrum

Brottsoffermyndigheten tillhandahåller ett lättförståeligt material översatt till flera språk som sprids genom ett samarbete med rättsväsendets myndigheter, ideella organisationer, socialtjänst samt hälso- och sjukvården. På hemsidan finns lättillgänglig och tydlig information för brottsoffer. Under året har även myndigheten lanserat den webbaserade Rättegångsskolan med

information till bland annat brottsoffer och vittnen om hur rättegången går till.

Brottsoffermyndigheten har arrangerat flera större utbildningstillfällen under verksamhetsåret till exempel i samband med den internationella brottsofferdagen, och deltar även i grund- och vidareutbildning för personal inom rättsväsendet. Målgruppen vid större utbildningstillfällen är oftast yrkesverksamma inom rättsväsendet, socialtjänsten och organisationerna inom den ideella sektorn. Totalt nådde myndigheten via dessa arrangemang omkring 3 300 personer under 2008.

Analys och slutsatser

Handläggningen av brottskadeärenden är effektiv och den genomsnittliga handläggningstiden är kort.

Intäkterna från regressverksamheten fortsätter att öka även om ökningen har avmattats något. Att utöva regress från den dömda gärningsmannen är betydelsefullt från ekonomisk synpunkt men även av rättviseskäl för brottsoffret och som en signal och reaktion från samhället.

Det är viktigt att brottsoffer får information om sina rättigheter och möjligheter till stöd och hjälp. Brottsoffermyndigheten har genomfört stora informationsinsatser för att sprida kunskap om detta. Myndighetens arbete med att sprida information till brottsoffer fungerar väl.

3.5.7 Övrig verksamhet

Allmänt om verksamheten och måluppfyllelsen

Målet för verksamhetsområdet Övrig verksamhet var under 2008, vad avser polisorganisationen, att de arbetsuppgifter som inte är brottsbekämpande ska utföras med utgångspunkt i individernas behov.

Regeringens bedömning är att målet inte har uppfyllts. Endast 64 procent av de samtal som har kommit in till Polisens kontaktcenter (PKC) har besvarats inom tre minuter. Dessutom har samtal till polisens växel i allt för stor omfattning kopplats runt inom polisorganisationen.

Resultat

För att komma till rätta med de problem som har funnits inom PKC-verksamheten beslutade Rikspolisstyrelsen i juni 2008 att en omorganisation av verksamheten skulle genomföras från och med 1 januari 2009. De första erfarenheterna av den nya organisationen är att svarstiderna har förkortats jämfört med 2008.

Till verksamhetsområdet hör också deltagande i internationella fredsfrämjande insatser. Efterfrågan på deltagande av poliser och andra experter från rättsväsendet är fortsatt hög.

Resursinsatsen har sammantaget ökat

Tabell 3.20 Kostnadsutvecklingen 2006–2008

Miljoner kronor

	2006	2007	2008
Verksamhetens kostnader	2 652	2 656	2 703

Källa: Myndigheternas årsredovisningar.

Resursinsatsen har totalt ökat med två procent under 2008.

Analys och slutsatser

Polisens servicenivå är betydelsefull i sig och för den bild medborgarna har av polisen. Regeringen betonar vikten av att Rikspolisstyrelsen fortsätter arbetet med kvalitetshöjande åtgärder vid PKC, bland annat genom att förbättra svarstiderna.

3.6 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har inte haft några invändningar i revisionsberättelsen för 2008 avseende rättsväsendets myndigheter.

Riksrevisionen har granskat hur det rättsliga myndigheterna hanterar unga lagöverträdare (RiR 2009:12). Regeringen överväger för närvarande vilka åtgärder som kan vara aktuella med anledning av granskningen.

3.7 Budgetförslag

Tabell 3.21 Utgiftsutveckling 1999–2009
Miljoner kronor

	Utfall 1999	Utfall 2000	Utfall 2001	Utfall 2002	Utfall 2003	Utfall 2004	Utfall 2005	Utfall 2006	Utfall 2007	Utfall 2008	Prognos 2009
1:1 Polisorganisationen	11 402	12 017	12 461	13 006	13 691	14 195	14 629	15 431	16 532	17 780	18 153
1:2 Säkerhetspolisen	513	559	539	534	576	594	637	725	788	870	881
1:3 Åklagarmyndigheten	609	713	732	767	780	812	830	889	966	977	1 064
1:4 Ekobrottsmyndigheten	220	281	297	303	319	342	337	349	374	370	396
1:5 Sveriges Domstolar	3 113	3 339	3 468	3 730	3 862	3 862	3 856	3 890	4 108	4 259	4 496
1:6 Kriminalvården	3 957	3 883	4 073	4 448	4 939	5 072	5 218	5 447	5 928	6 329	6 714
1:7 Brottsförebyggande rådet	44	50	58	51	53	64	58	65	63	56	61
1:8 Rättsmedicinalverket	170	185	197	209	215	217	221	229	247	261	278
1:9 Gentekniknämnden	2	3	3	3	3	3	3	3	3	4	4
1:10 Brottsoffermyndigheten	14	16	19	23	23	22	26	27	30	30	31
1:11 Ersättning för skador på grund av brott	64	64	75	78	76	84	74	87	91	86	90
1:12 Rättsliga biträden m.m.	755	784	805	862	934	1 005	1 094	1 326	1 455	1 607	1 617
1:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.	-	15	16	22	29	22	31	28	32	44	24
1:14 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar	6	2	7	8	8	8	4	3	3	3	4
1:15 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete	14	9	7	8	6	10	6	6	7	6	7
1:16 Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	12

1:1 Polisorganisationen

Tabell 3.22 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2008	Utfall	17 780 016	Anslags- sparande	65 540
2009	Anslag	18 423 125 ¹	Utgifts- prognos	18 153 000
2010	Förslag	19 147 134		
2011	Beräknat	19 795 954 ²		
2012	Beräknat	20 099 413 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 19 614 189 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 19 808 036 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för att finansiera polismyndigheternas, Statens kriminaltekniska laboratoriums och Rikspolisstyrelsens verksamhet. Anslaget används också för att samordna och utveckla rättsväsendets informationsförsörjning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.23 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2008	48 708	450 517	522 205	-71 688
Prognos 2009	49 000	453 000	472 000	-19 000
Budget 2010	49 000	453 000	472 400	-19 400

De offentligrättsliga avgifter som inte får disponeras är avgifter från tillståndsgivningen samt Riksbankens penningtransporter. Däremot disponerar polisorganisationen avgifter från stämningmannadelgivning, passhantering och nationella ID kort. Avgiftsintäkterna från passhanteringen beräknas öka allteftersom de 10-åriga passen fasas ut.

Tabell 3.24 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt - kostnad)
Utfall 2008	47 186	50 955	-3 769
(varav tjänsteexport)	(36 992)	(36 992)	
Prognos 2009	47 000	50 000	-3 000
(varav tjänsteexport)	(35 000)	(35 000)	
Budget 2010	47 000	50 000	-3 000
(varav tjänsteexport)	(35 000)	(35 000)	

Den uppdragsverksamhet som ovanstående intäkter avser är, förutom tjänsteexport, prover som utförs av Statens kriminaltekniska laboratorium, utbildning av ordningsvakter samt kontroll av väktarhundar.

Regeringens överväganden

Brottsbekämpning förutsätter att det finns poliser där brott begås och på de tider de begås. Brottsförebyggande arbete förutsätter bland annat polisenärvaro. Medborgarna behöver se poliser i aktiv yttre tjänst för att få förtroende för verksamheten.

För att öka den polisiära närvaron, öka utredningskapaciteten och förebygga brott behöver Sverige fler poliser i yttre tjänst. Regeringens mål är att det 2010 ska finnas 20 000 poliser. Satsningen på ett ökat antal poliser har förbättrat polisens förutsättningar att vara närvarande och synliga i hela landet samt att kunna förhindra och utreda fler brott. Även förutsättningarna för att effektivt kunna bekämpa den grova organiserade brottsligheten har förbättrats genom de satsningar som regeringen har gjort. Polisen ges också möjlighet att vidareutveckla de IT-baserade verksamhetsstöden. Utvecklingsarbetet ska bland annat bidra till att underlätta utbytet av information mellan rättsväsendets myndigheter. För att finansiera de fortsatta satsningarna på polisen föreslås anslaget till polisorganisationen öka med 1 100 000 000 kronor från och med 2010. Anslaget beräknas öka med ytterligare 400 000 000 kronor 2011 och 150 000 000 kronor 2012.

Som en följd av regeringens mål att det ska finnas 20 000 poliser 2010 antogs under en period fler studenter än normalt till polisutbildningen. Utbildningen berättigar till studiemedel. Utökningen av antalet utbildningsplatser innebar ökade utgifter för studiemedel och studiemedelsräntor. För att bidra till finansieringen av de ökade utgifterna för studiemedel och studiemedelsräntor minskades anslaget till polisorganisationen 2009 med 19 942 000 kronor. Från och med innevarande år antas färre studenter till polisutbildningen. Därmed minskar också utgifterna för studiemedel och studiemedelsräntor. Mot bakgrund av det ökas polisorganisationens anslag med finansiering från anslagen för studiestöd och studiemedelsräntor. År 2010 ökas polis-

organisationens anslag med 11 168 000 kronor och 2011 beräknas det öka med 20 086 000 kronor.

Polisen har under ett antal år betalat 90 procent av Sveriges avgift till Europol. Resterande del har Tullverket betalat. Från och med 2010 ska de båda myndigheterna inte längre betala avgifterna utan de kommer att ingå i den totala EU-avgiften. Som en följd av detta föreslås anslaget till polisorganisationen minskas med 12 245 000 kronor från och med 2010.

Regeringskansliet har under 2009 övertagit ansvaret för Rådet för rättsväsendets informationsförsörjning (RIF-rådet) från Rikspolisstyrelsen. Därför föreslås att anslaget till polisorganisationen från och med 2010 minskas med 6 000 000 kronor. Anslaget 4:1 *Regeringskansliet m.m.* ökas med motsvarande belopp. Därutöver föreslås att anslaget till polisorganisationen ökas med 70 000 000 kronor per år för åren 2010-2012. Medlen ska användas för att samordna och utveckla rättsväsendets informationsförsörjning.

För 2010 föreslås att anslaget till polisorganisationen ökas med 10 000 000 kronor i syfte att ytterligare förbättra och effektivisera polisens arbete med verkställigheter av lagakraftvunna avslags- och utvisningsbeslut. Motsvarande minskning görs av Migrationsverkets anslag.

Övergången till kostnadsmässig redovisning mot anslag från och med 2009 kan för polisens del innebära en större anslagsbelastning under 2009 och 2010. Det är svårt att redan nu beräkna de effekter som uppstår till följd av den ökade belastningen. Regeringen följer denna fråga.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 19 147 134 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Polisorganisationen* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 19 795 954 000 kronor respektive 20 099 413 000 kronor.

Tabell 3.25 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:1 Polisorganisationen

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	17 493 125	17 493 125	17 493 125
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	627 101	795 021	893 650
Beslut	1 199 580	1 609 419	1 747 904
Överföring till/från andra anslag	-6 000	-6 056	-6 088
Övrigt ³	-166 672	-95 556	-29 178
Förslag/beräknat anslag	19 147 134	19 795 954	20 099 413

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Övergångseffekten till följd av kostnadsmässig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under Övrigt.

1:2 Säkerhetspolisen

Tabell 3.26 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2008	Utfall	870 361	Anslags-sparande	-1 342
2009	Anslag	916 292 ¹	Utgifts-prognos	881 461
2010	Förslag	946 595		
2011	Beräknat	957 310 ²		
2012	Beräknat	963 500 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 947 492 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 948 385 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för Säkerhetspolisens förvaltningskostnader.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 946 595 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Säkerhetspolisen* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 957 310 000 kronor respektive 963 500 000 kronor.

Tabell 3.27 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:2 Säkerhetspolisen

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	916 292	916 292	916 292
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	32 873	42 709	48 000
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt ³	-2 570	-1 691	-792
Förslag/beräknat anslag	946 595	957 310	963 500

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Övergångseffekten till följd av kostnadsmässig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under Övrigt.

1:3 Åklagarmyndigheten

Tabell 3.28 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2008	977 531	17 916	
2009	Anslag 1 074 152 ¹		1 064 151
2010	Förslag 1 139 482		
2011	Beräknat 1 193 719 ²		
2012	Beräknat 1 241 612 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 180 578 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 221 129 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för Åklagarmyndighetens förvaltningskostnader. Åklagarmyndighetens kärnuppgifter består i att leda förundersökningar, besluta i åtalsfrågor och företräda det allmänna i domstol. Utöver sin operativa verksamhet bedriver Åklagarmyndigheten metod- och rättsutveckling samt rättslig uppföljning och tillsyn.

Åklagarmyndigheten har en viktig roll i rättskedjan mellan polisen och domstolarna. Åklagarna påverkar såväl kvaliteten på polisens utredningsverksamhet som processen i domstol.

Regeringens överväganden

Ärendeflödet till Åklagarmyndigheten fortsätter att öka vilket huvudsakligen beror på ett ökat inflöde från polisen. Även andra myndigheters satsningar på att brott i större utsträckning ska kunna utredas och lagföras innebär ett ökat ärendeflöde till Åklagarmyndigheten. Sådana satsningar görs bland annat inom Skatteverket och Försäkringskassan. Eftersom Åklagarmyndigheten har en viktig brottsbekämpande roll mellan polisen och domstolarna får dess verksamhet inte riskera att bli en trång sektor som hindrar ett effektivt ärendeflöde i rättskedjan. Åklagarmyndigheten måste ha förutsättningar för att svara upp mot de krav som ställs på verksamheten, bland annat när det gäller att hantera det ökande ärendeflödet, ungdomsbrott, våldsbrott i nära relationer och grov organiserad brottslighet. För att kunna göra detta på ett effektivt sätt med bibehållen hög kvalitet föreslår regeringen att anslaget ökas med 50 000 000 kronor från och med år 2010. Anslaget beräknas öka med ytterligare 40 000 000 kronor 2011 och 40 000 000 kronor 2012.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 1 139 482 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Åklagarmyndigheten* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 1 193 719 000 kronor respektive 1 241 612 000 kronor.

Tabell 3.29 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:3 Åklagarmyndigheten

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	1 054 152	1 054 152	1 054 152
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	38 344	50 505	56 669
Beslut	50 000	90 557	131 062
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt ³	-3 014	-1 495	-271
Förslag/beräknat anslag	1 139 482	1 193 719	1 241 612

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Övergångseffekten till följd av kostnadsmässig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under Övrigt.

Rådgivande nämnden vid Åklagarmyndigheten avskaffas

Regeringens förslag: Den rådgivande nämnden vid Åklagarmyndigheten avskaffas.

Ärendet och dess beredning: Den rådgivande nämnden vid den dåvarande centrala förvaltningsmyndigheten Riksåklagaren inrättades i mitten av 1980-talet. Skälet var att medborgarna skulle få ett visst inflytande över åklagarverksamheten (se Ds Ju 1983:19 s. 106 f., prop. 1984/85:100 bil. 4 s. 65, 1984/85:JuU30 s. 2). Nämnden yttrar sig i frågor som gäller administrationen av åklagarväsendet, utfärdandet av föreskrifter och allmänna råd samt tillsynsverksamheten i den mån den faller utanför den egentliga åklagarfunktionen. Nämndens mening ska inhämtas i ärenden som är av större vikt eller av principiell betydelse. Riksåklagaren, som är myndighetschef, ska också fortlöpande hålla nämnden informerad om myndighetens verksamhet (a. bet. s. 2 och 7 § förordningen [2007:971] med instruktion för Åklagarmyndigheten).

Regeringen utser ordförande och övriga ledamöter i nämnden för en bestämd tid. Ledamöterna nomineras av de partier som är representerade i riksdagen och har därmed en parlamentarisk anknytning.

Mot bakgrund av utvecklingen av de statliga myndigheternas ledningsformer har det gjorts en bedömning av om nämnden bör finnas kvar eller avskaffas och eventuellt ersättas med något annat organ. En promemoria i ärendet har upprättats inom Justitiedepartementet. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i Justitiedepartementet (dnr Ju2009/3627/Å).

Förslaget i promemorian: I promemorian föreslås att den rådgivande nämnden vid Åklagarmyndigheten ska avskaffas och ersättas av ett insynsråd.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser har tillstyrkt förslaget eller lämnat detta utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Åklagarmyndighetens verksamhet är av sådant slag att det är lämpligt med någon form av organ för medborgerligt inflytande på central nivå. Den fråga som närmast bör ställas är om ett sådant

organ bör vara en rådgivande nämnd eller ett insynsråd.

I den moderna statsförvaltningen har begreppet rådgivande nämnd alltmer kommit att utmönstras. Statsmakterna har strävat efter att renodla myndigheternas ledningsformer. Det har bland annat kommit uttryck i myndighetsförordningen (2007:515), som trädde i kraft den 1 januari 2008. När det gäller enrådsmyndigheter anges där att om regeringen har bestämt att det ska finnas ett insynsråd vid myndigheten, ska rådet utöva insyn i verksamheten och ge myndighetschefen råd (9 §). Det finns insynsråd vid en rad andra enrådsmyndigheter, bland annat vid Ekobrottsmyndigheten, som är en åklagarmyndighet för ekobrottsbekämpning.

Regeringen anser att regleringen om insynsråd enligt myndighetsförordningen även bör gälla för Åklagarmyndigheten. Det innebär att det organ som ska ge riksåklagaren råd och stöd samt ha insyn i verksamheten bör vara ett insynsråd och inte en rådgivande nämnd. Inrättandet av ett insynsråd gör det dessutom möjligt att få en bredare sammansättning av ledamöter när det gäller erfarenhets- och kunskapsbakgrund. Regeringen avser att i förordning meddela föreskrifter om att det ska finnas ett insynsråd vid Åklagarmyndigheten.

1:4 Ekobrottsmyndigheten

Tabell 3.30 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2008	Utfall	369 745	Anslags-sparande	-3 685
2009	Anslag	406 185 ¹	Utgifts-prognos	395 733
2010	Förslag	420 556		
2011	Beräknat	430 322 ²		
2012	Beräknat	438 322 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 425 815 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 431 343 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för Ekobrottsmyndighetens förvaltningskostnader. Ekobrottsmyndigheten är en åklagarmyndighet som har till uppgift att förebygga och i övrigt bekämpa ekonomisk brottslighet. Utöver sin operativa verksamhet ska Ekobrottsmyndigheten utveckla metoder för att effektivisera bekämpningen av den

ekonomiska brottsligheten samt följa rättstillämpningen och utarbeta förslag till åtgärder. Dessutom ska Ekobrottsmyndigheten lämna information och bistå med sin kompetens om den ekonomiska brottsligheten till andra myndigheter, kommuner, näringsliv och organisationer samt till allmänheten.

Regeringens överväganden

Det är angeläget att Ekobrottsmyndigheten kan upprätthålla hög kvalitet och effektivitet i sin verksamhet. Ärendeinflödet avseende finansmarknadsbrott ökar. Dessutom medför regeringens satsning mot grov organiserad brottslighet att myndigheten måste ha kapacitet att ställa resurser till förfogande för att hantera ärenden som följer av denna satsning. Regeringen föreslår därför att Ekobrottsmyndighetens anslag ökas med 10 000 000 kronor från och med 2010. Anslaget beräknas öka med ytterligare 5 000 000 kronor 2011 och 5 000 000 kronor 2012.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 420 556 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Ekobrottsmyndigheten* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 430 322 000 kronor respektive 438 322 000 kronor.

Tabell 3.31 Härlledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:4 Ekobrottsmyndigheten

Tusental kronor				
	2010	2011	2012	
Anvisat 2009¹	396 185	396 185	396 185	
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	15 303	19 658	21 961	
Beslut	10 000	15 106	20 189	
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³	-932	-627	-13	
Förslag/beräknat anslag	420 556	430 322	438 322	

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Övergångseffekten till följd av kostnadsmissig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under Övrigt.

1:5 Sveriges Domstolar

Tabell 3.32 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2008	Utfall	4 258 678	Anslags-sparande	75 632
2009	Anslag	4 416 039 ¹	Utgifts-prognos	4 496 000
2010	Förslag	4 612 556		
2011	Beräknat	4 782 037 ²		
2012	Beräknat	4 897 046 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 4 738 377 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 4 826 336 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för den verksamhet som bedrivs i domstolarna, hyres- och arrendenämnderna, Rättshjälpsmyndigheten samt Domstolsverket.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.33 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor				
Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2008	62 529	15 251		
Prognos 2009	69 000	16 000		
Budget 2010	68 000	16 000		

Återbetalning av rättshjälpskostnader m.m. ingår inte i tabellen.

Under 2009 beräknas Sveriges Domstolar att leverera in avgifter och medel från återbetalningar av rättshjälpskostnader m.m. till inkomsttitel på statsbudgeten motsvarande 104 miljoner kronor, varav 43 miljoner kronor utgör ansökningsavgifter, 8 miljoner kronor kungörandeavgifter, 18 miljoner kronor efterbevaknings- och tillsynsavgifter. Återbetalning av medel för rättshjälpskostnader m.m. beräknas uppgå till 35 miljoner kronor

Avgiftsinkomster och andra ersättningar som disponeras, härrör i huvudsak från uthyrning av lokaler och personal, försäljning av kopior och rättsfallpublicering. Dessa uppgick 2008 till 15,3 miljoner kronor. Därutöver mottog Sveriges Domstolar cirka 8,9 miljoner kronor i form av bidrag från Arbetsförmedlingen, Sida och EU-institutioner.

Regeringens överväganden

Antalet inkomna mål och ärenden till domstolarna fortsätter att öka. Det gäller såväl brottmål som tvistemål och konkursärenden. För att domstolarna ska kunna hantera det ökande antalet inkomna mål och ärenden med bibehållen hög kvalitet och effektivitet bör anslaget 1:5 *Sveriges Domstolar* ökas med 150 000 000 kronor från och med 2010. Anslaget beräknas öka med ytterligare 100 000 000 kronor 2011 och 100 000 000 kronor 2012.

Den 1 maj 2009 jämfördes Svenska kyrkan med andra trossamfund ifråga om vigsel tillstånd och förordnande för vigselförrättare, samtidigt som domare inte längre förrättar vigslar. Med anledning av förändringen får Kammarkollegiet ökad arbetsbörda och anslaget minskas därför med 1 000 000 kronor för att finansiera ökningen av det under utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning uppförda anslaget 1:2 *Kammarkollegiet*.

I samband med avvecklingen av Verket för förvaltningsutveckling överfördes Lagrummet till Domstolsverket. Mot bakgrund av detta föreslås att anslaget 1:5 *Sveriges Domstolar* ökas med 3 400 000 kronor från och med 2010.

Anslaget minskas med 155 000 kronor för att finansiera ökningen av det under utgiftsområde 1 Rikets styrelse uppförda anslaget 6:4 *Svensk författningssamling*.

Omregleringen av apoteksmarknaden innebär ökade kostnader för de allmänna förvaltningsdomstolarna. Mot bakgrund av detta föreslås att anslaget 1:5 *Sveriges Domstolar* ökas med 2 000 000 kronor. Det under utgiftsområde 9 uppförda anslaget 1:6 *Bidrag till hälso- och sjukvård* minskas med motsvarande belopp.

Överklaganden av vissa ärenden inom arbetslöshetsförsäkringen ska prövas av allmän förvaltningsdomstol istället för av Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen och regeringen. Med anledning av reformen föreslås att anslaget 1:5 *Sveriges Domstolar* ökas med 1 000 000 kronor från och med 2010. Ökningen finansieras genom motsvarande minskning av det under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv uppförda anslaget 1:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd*.

Regeringen avser under våren 2010 lägga förslag om en ändrad instansordning för vissa

mål och ärenden enligt plan- och bygglagen (1987:10) och miljöbalken. Propositionen avses bland annat innehålla förslag om flytt av verksamheter mellan utgiftsområden. Mot bakgrund av detta föreslår regeringen att anslag 1:5 *Sveriges Domstolar* ökas med 4 600 000 kronor för 2010 samtidigt som det under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård uppförda anslaget 1:4 *Sanering och återställning av förorenade områden* minskas med motsvarande belopp. För 2011 och 2012 beräknas kostnaderna för reformen uppgå till 36 500 000 kronor respektive 27 400 000 kronor. Ökade löpande kostnader i samband med reformen beräknas uppgå till 6 000 000 kronor per år från och med 2011. För finansiering av dessa kostnader föreslår regeringen att motsvarande belopp överförs från utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård anslaget 1:4 *Sanering och återställning av förorenade områden* till anslag 1:5 *Sveriges Domstolar*.

Kostnader i samband med förslag om nedflyttning av s.k. A- och vattenverksamhet från miljödomstolar till prövningsmyndigheter beräknas uppgå till 14 000 000 kronor 2011 och 20 000 000 kronor 2012. För finansiering av dessa kostnader avser regeringen att överföra motsvarande belopp från anslag 1:5 *Sveriges Domstolar* till utgiftsområde 1 Rikets styrelse anslaget 5:1 *Länsstyrelserna m.m.* Regeringen avser att i 2010 års ekonomiska vårproposition återkomma med förslag om verksamhetsflytt mellan berörda utgiftsområden. Se även under utgiftsområde 1 Rikets styrelse, utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande och konsumentpolitik samt utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Förslag om Konkurrensverkets nya tillsynsroll avseende offentlig upphandling förväntas medföra ett ökat antal mål till de allmänna förvaltningsdomstolarna. Med anledning av detta ökas anslaget med 1 750 000 kronor för 2010. För 2011 och 2012 beräknas kostnaderna för reformen uppgå till 3 500 000 kronor per år.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 4 612 556 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 *Sveriges Domstolar*. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 4 782 037 000 kronor respektive 4 897 046 000 kronor.

Tabell 3.34 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:5 Sveriges Domstolar

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	4 316 739	4 316 739	4 316 739
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	152 450	193 630	217 928
Beslut	157 433	274 034	360 208
Överföring till/från andra anslag	11 414	11 519	11 581
Övrigt ³	-25 480	-13 885	-9 410
Förslag/beräknat anslag	4 612 556	4 782 037	4 897 046

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2010 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Övergångseffekten till följd av kostnadsmissig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under Övrigt.

Förslag till lag om ändring i äktenskapsbalken, lag om ändring i lagen (1982:188) om preskription av skattefordringar m.m., lag om ändring i namnlagen (1982:670), lag om ändring i lagen (1985:206) om viten, lag om ändring i folkbokföringslagen (1991:481), lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200), lag om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844), lag om ändring i lagen (1999:988) om förhör m.m. hos kommissionen för granskning av de svenska säkerhetstjänsternas författningskyddade verksamhet, lag om ändring i lagen (2000:1175) om talerätt för vissa utländska konsumentmyndigheter och konsumentorganisationer samt lag om ändring i lagen (2001:558) om vägtrafikregister

Regeringens förslag: I de bestämmelser där benämningen "länsrätt" förekommer i olika böjningsformer byts den ut mot "förvaltningsrätt" i motsvarande form. I de bestämmelser där en viss länsrätt förekommer byts den ut mot motsvarande förvaltningsrätt.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen har i propositionen En långsiktigt hållbar organisation för de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans (prop. 2008/09:165) informerat riksdagen om regeringens bedömning att organisationen för de allmänna förvaltningsdomstolarna i första instans bör bestå av 12 domstolar i stället för dagens 23. I propositionen föreslog regeringen vidare att benämningen på de nya domstolarna ska ändras från länsrätt till

förvaltningsrätt. Det nya namnet på en allmän förvaltningsdomstol i första instans borde enligt regeringens bedömning bli "Förvaltningsrätten i" följt av namnet på kansliorten. Som en följd av detta föreslog regeringen ändringar i ett stort antal författningar där benämningen "länsrätt" byttes ut mot "förvaltningsrätt". Riksdagen delade regeringens bedömning och antog förslagen om lagändringar (bet. 2008/09:JuU23, rskr. 2008/09:290).

Regeringen har därefter genom ändring i förordningen (1977:937) om allmänna förvaltningsdomstolars behörighet m.m. beslutat de nya domkretsarna och på vilka orter domstolarna ska ha sitt kansli. Till följd härav föreslår regeringen nu att i de bestämmelser där en viss länsrätt förekommer ska den bytas ut mot motsvarande förvaltningsrätt. Där benämningen "länsrätt" förekommer i olika böjningsformer i dessa författningar ska den bytas ut mot "förvaltningsrätt" i motsvarande form.

De föreslagna lagändringarna är av sådan saklig och lagteknisk enkel beskaffenhet att regeringen har gjort bedömningen att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Lagförslagen i ärendet finns i avsnitt 2.1–2.10.

1:6 Kriminalvården

Tabell 3.35 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2008	Utfall	6 329 146	Anslags-sparande	-14 877
2009	Anslag	6 707 224 ¹	Utgifts-prognos	6 714 000
2010	Förslag	7 312 275		
2011	Beräknat	7 478 612 ²		
2012	Beräknat	7 520 442 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 7 421 606 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 7 423 969 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för Kriminalvårdens verksamhet. Transporttjänstens verksamhet erhåller medel från detta anslag till den del denna inte avser utlandstransporter inom migrationspolitikens ansvarsområde. Anslaget används även för Kriminalvårdsnämndens verksamhet och ersättning åt ledamöter med flera i övervakningsnämnderna.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Kriminalvården disponerar inkomster från arbetsdriften inom kriminalvården. För arbetsdriften gäller inte kravet på full kostnadstäckning. Det ekonomiska målet är att intäkterna till 50 procent ska täcka de direkta kostnaderna för arbetsdriften.

Av 5 § lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll framgår att dömda som verkställer ett fängelsestraff under intensivövervakning med elektronisk kontroll ska betala en avgift. Avgiften uppgår till 50 kronor per dag, dock högst 6 000 kronor. Avgiften ska betalas i förskott till Kriminalvården för att därefter kvartalsvis tillföras brottsofferfonden.

Tabell 3.36 Avgiftsbelagd verksamhet

Tusental kronor

	Intäkter som inte får disponeras/ Intensivövervakning	Intäkter som får disponeras/ Arbetsdrift
Utfall 2008	3 318	154 086
Prognos 2009	3 500	157 000
Budget 2010	3 500	160 000

Regeringens överväganden

Anslaget föreslås öka med 700 000 000 kronor från och med 2010. Anslaget beräknas öka med ytterligare 100 000 000 kronor från och med år 2011. Tillskotten ska användas för att upprätthålla kvalitet, effektivitet och säkerhet inom såväl frivården som häkten och anstalter.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 7 312 275 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 *Kriminalvården* för 2010. För 2011 beräknas anslaget till 7 478 612 000 kronor och för 2012 till 7 520 442 000 kronor.

Tabell 3.37 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:6 Kriminalvården

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	6 407 224	6 407 224	6 407 224
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	218 910	269 806	305 016
Beslut	700 000	805 377	809 624
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt ³	-13 859	-3 794	-1 421
Förslag/beräknat anslag	7 312 275	7 478 612	7 520 442

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Övergångseffekten till följd av kostnadsmässig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under Övrigt.

1:7 Brottsförebyggande rådet

Tabell 3.38 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	55 887	Anslags-sparande	3 426
2008	Utfall	55 887	Anslags-sparande	3 426
2009	Anslag	60 624 ¹	Utgifts-prognos	60 736
2010	Förslag	62 614		
2011	Beräknat	63 037 ²		
2012	Beräknat	63 451 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 62 615 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 62 704 tkr i 2010 års prisnivå.

Brottsförebyggande rådet är ett centrum för forsknings- och utvecklingsverksamhet inom rättsväsendet och ska bidra till kunskapsutveckling inom det kriminalpolitiska området och främja brottsförebyggande arbete. Anslaget används för Brottsförebyggande rådets förvaltningskostnader.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 62 614 000 kronor anvisas under anslaget 1:7 *Brottsförebyggande rådet* för 2010. För 2011 beräknas anslaget till 63 037 000 kronor och för 2012 till 63 451 000 kronor.

Tabell 3.39 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:7 Brottsförebyggande rådet

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009 ¹	60 624	60 624	60 624
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	2 081	2 504	2 828
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt ³	-91	-91	-1
Förslag/beräknat anslag	62 614	63 037	63 451

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Övergångseffekten till följd av kostnadsmissig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under Övrigt.

1:8 Rättsmedicinalverket

Tabell 3.40 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifter-prognos
2008	260 705		-403
2009	Anslag	284 344 ¹	277 500
2010	Förslag	294 729	
2011	Beräknat	302 470 ²	
2012	Beräknat	309 134 ³	

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 299 836 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 304 804 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för Rättsmedicinalverkets förvaltningskostnader. Rättsmedicinalverket bedriver verksamhet inom fyra verksamhetsgrenar: rättspsykiatri, rättsmedicin, rättskemi och rättsgenetik. Rättsmedicinalverkets huvuduppgift är att avge sakkunnigutlåtanden till polis, åklagare och domstol.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Rättsmedicinalverket bedriver avgiftsbelagd verksamhet inom rättskemi, rättsgenetik samt rättsmedicin vad gäller utfärdande av rättsintyg.

Rättsmedicinalverket får disponera alla intäkter från den avgiftsbelagda verksamheten.

Tabell 3.41 Offentligrättslig verksamhet. Rättsgenetik

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt-kostnad)
Utfall 2008	-	18 039	18 543	-504
Prognos 2009	-	17 000	17 500	-500
Budget 2010	-	18 000	18 000	0

Tabell 3.42 Uppdragsverksamhet. Rättskemi

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt-kostnad)
Utfall 2008	34 306	33 563	743
Prognos 2009	33 000	34 000	-1 000
Budget 2010	34 000	34 500	-500

Tabell 3.43 Uppdragsverksamhet. Rättsintyg

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt-kostnad)
Utfall 2008	19 159	17 635	1 524
Prognos 2009	19 000	19 000	0
Budget 2010	19 500	20 000	-500

Både den rättskemiska verksamheten och rättsintygverksamheten resulterade i överskott 2008. Överskotten bidrog till ett högre ackumulerat balanserat överskott för både den rättskemiska verksamheten och rättsintygverksamheten.

Den rättsgenetiska verksamheten resulterade i ett underskott, vilket bidrog till ett lägre ackumulerat balanserat överskott.

Regeringens överväganden

Arbetsbelastningen inom Rättsmedicinalverket har fortsatt att öka, bland annat till följd av fler inkomna drograttfylleriärenden från polisen. Sedan den 1 juli 2008 får även Kustbevakningen och Tullverket ta prov vid misstanke om ratt- och sjöfylleri.

Det är viktigt att Rättsmedicinalverket kan rekrytera rättsläkare och rättspsykiatriker när det finns praktiska förutsättningar att göra det. Normalt sett råder det brist på läkare inom dessa specialistområden.

Det är angeläget att Rättsmedicinalverket även i fortsättningen kan bedriva sin verksamhet med

hög kvalitet och effektivitet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att Rättsmedicinalverkets anslag ökas med 5 000 000 kronor från och med 2010. Anslaget beräknas öka med ytterligare 5 000 000 kronor 2011 och 5 000 000 kronor 2012. Regeringen föreslår att 294 729 000 kronor anvisas under anslaget 1:8 *Rättsmedicinalverket* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 302 470 000 kronor respektive 309 134 000 kronor.

Tabell 3.44 Härlledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:8 Rättsmedicinalverket

Tusental kronor			
	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	280 344	280 344	280 344
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	9 719	12 267	13 840
Beslut	5 000	10 044	15 098
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt ³	-334	-185	-148
Förslag/beräknat anslag	294 729	302 470	309 134

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Övergångseffekten till följd av kostnadsmissig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under Övrigt.

1:9 Gentekniknämnden

Tabell 3.45 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
År	Slagslag	Belopp	Anslags-sparande	Utgifter
2008	Utfall	3 756		282
2009	Anslag	4 004 ¹		3 783
2010	Förslag	4 116		
2011	Beräknat	4 143 ²		
2012	Beräknat	4 165 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 4 116 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 4 116 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för Gentekniknämndens förvaltningskostnader. Nämnden ska bland annat följa den nationella och internationella utvecklingen på genteknikområdet, bevaka de etiska frågorna inom gentekniken samt bedriva rådgivande och upplysande verksamhet.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 4 116 000 kronor anvisas under anslaget 1:9 *Gentekniknämnden* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 4 143 000 kronor respektive 4 165 000 kronor.

Tabell 3.46 Härlledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:9 Gentekniknämnden

Tusental kronor			
	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	4 004	4 004	4 004
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	112	139	161
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	4 116	4 143	4 165

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2010 års statsbudget.

Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

1:10 Brottsoffermyndigheten

Tabell 3.47 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
År	Slagslag	Belopp	Anslags-sparande	Utgifter
2008	Utfall	29 655		1 082
2009	Anslag	30 395 ¹		30 661
2010	Förslag	31 567		
2011	Beräknat	31 853 ²		
2012	Beräknat	32 025 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 31 567 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 31 567 tkr i 2010 års prisnivå.

Brottsoffermyndigheten arbetar för att främja brottsoffers rättigheter, intressen och behov. Myndighetens huvuduppgift är att pröva ansökningar om ersättning enligt brottsskadelagen, så kallad brottsskadeersättning. Anslaget används för Brottsoffermyndighetens förvaltningskostnader.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 31 567 000 kronor anvisas under anslaget 1:10 *Brottsförmyndigheten* för 2010. För 2011 beräknas anslaget till 31 853 000 kronor och för 2012 till 32 025 000 kronor.

Tabell 3.48 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:10 Brottsförmyndigheten

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	30 395	30 395	30 395
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 172	1 458	1 630
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	31 567	31 853	32 025

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

1:11 Ersättning för skador på grund av brott

Tabell 3.49 Anslagsutveckling

Tusental kronor

			Anslags-sparande	
2008	Utfall	85 960		1 256
2009	Anslag	89 474 ¹	Utgifts-prognos	89 779
2010	Förslag	89 474		
2011	Beräknat	89 474		
2012	Beräknat	89 474		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Från anslaget betalas ersättning av statsmedel enligt brottskadlagen (1978:413) för skador på grund av brott. Utgifterna på anslaget styrs av antalet beviljade ansökningar och brottskadeersättningens storlek.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 89 474 000 kronor anvisas under anslaget 1:11 *Ersättning för skador*

på grund av brott för 2010. Motsvarande belopp beräknas för 2011 och 2012.

Tabell 3.50 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:11 Ersättning för skador på grund av brott

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	89 474	89 474	89 474
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	0	0	0
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	89 474	89 474	89 474

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

1:12 Rättsliga biträden m.m.

Tabell 3.51 Anslagsutveckling

Tusental kronor

			Anslags-sparande	
2008	Utfall	1 606 808		-60 594
2009	Anslag	1 725 657 ¹	Utgifts-prognos	1 617 000
2010	Förslag	1 725 657		
2011	Beräknat	1 725 657		
2012	Beräknat	1 725 657		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Från anslaget ska betalas de kostnader som enligt 21 kap. 10 § rättegångsbalken, lagen (1988:609) om målsägandebiträde och rättshjälpslagen (1996:1619) ska betalas av allmänna medel. Därutöver ska från anslaget betalas de kostnader som enligt lagen (1996:1620) om offentligt biträde ska betalas av allmänna medel, dock inte sådana kostnader som avser offentligt biträde i ärenden enligt utlänningslagen (1989:529) och lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll. Anslaget finansierar också utgifter för särskilda företrädare för barn enligt 12 § lagen (1999:997) om särskild företrädare för barn, samt utgifter för bevisning, parter, tolk och god man, förvaltararvoden m.m. i konkurser, ersättning till likvidatorer och bouppteckningsförrättare.

Vidare betalas från anslaget kostnader som

hänför sig till internationellt straff- och civilrättsligt samarbete och som inte ska bäras av annan myndighet.

De faktorer som styr utgifterna är framför allt antalet mål och ärenden, målens och ärendenas svårighetsgrad, ersättningsnivån till biträden och offentliga försvarare samt den andel av rätts-hjälpskostnaderna som betalas av den rättssökande.

Enligt 21 kap. 10 § rättegångsbalken, 27 § rättshjälpslagen, 5 § lagen (1988:609) om målsägandebitråde och 5 § lagen (1996:1620) om offentligt biträde bestämmer regeringen den timkostnadsnorm som ligger till grund för ersättning för arbete på rättshjälpsområdet. Timkostnadsnormen för 2009 är 1 104 kronor. Det finns taxor för ersättning till offentliga försvarare och målsägandebiträden i vissa brottmål i tingsrätt och hovrätt (DVFS 2003:7 och 2003:3). Taxorna beslutas av Domstolsverket på grundval av timkostnadsnormen.

Regeringens överväganden

Utgifterna för anslaget har ökat. Det är framförallt en ökning av antalet inkomna och avgjorda brottmål för vilka förordnas offentliga försvarare, och omfattningen av dessa mål, som bidrar till de ökade utgifterna. Regeringen föreslår därför att anslaget 1:12 *Rättsliga biträden m.m.* ökas med 500 000 000 kronor från och med 2010.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 1 725 657 000 kronor anvisas under anslaget 1:12 *Rättsliga biträden m.m.* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 1 725 657 000 kronor respektive 1 725 657 000 kronor.

Tabell 3.52 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:12 Rättsliga biträden m.m.

	2010	2011	2012
Anvisat 2009 ¹	1 525 657	1 525 657	1 525 657
Förändring till följd av:			
Beslut	200 000	200 000	200 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 725 657	1 725 657	1 725 657

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2009 (bet. 2009/10:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

1:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.

Tabell 3.53 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2008	Utfall	44 411	Anslags-sparande	-3 916
2009	Anslag	36 163 ¹	Utgifts-prognos	24 000
2010	Förslag	30 163		
2011	Beräknat	30 163		
2012	Beräknat	30 163		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för kostnader som uppkommer för staten i samband med vissa skaderegleringar m.m. Dessa kan till exempel röra ersättning enligt lagen (1998:714) om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder eller skadestånd enligt bestämmelserna om fel och försummelse vid myndighetsutövning i skadeståndslagen (1972:207). I anslutning till att sådan ersättning utbetalas kan ersättning även utgå för ombuds- och rättegångskostnader. Ersättning till staten för sådana kostnader tillgodoräknas anslaget. Justitiekanslern betalar ut ersättning och skadestånd från anslaget.

Regeringens överväganden

Utgifterna för anslaget har ökat då antalet ärenden som innefattar frihetsberövade har ökat de senaste åren. Dessutom har ersättningsärenden som avser större belopp (över 100 000 kronor) blivit fler.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att anslaget ökar med 3 000 000 kronor från och med 2010. Regeringen föreslår att 30 163 000 kronor anvisas under anslaget 1:13 *Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.* för 2010. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 30 163 000 kronor respektive 30 163 000 kronor.

Tabell 3.54 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	27 163	27 163	27 163
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	0	0	0
Överföring till/från andra anslag	3 000	3 000	3 000
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	30 163	30 163	30 163

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

1:14 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar

Tabell 3.55 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2008	3 457	228	
2009	3 578 ¹		3 513
2010	Förslag	3 578	
2011	Beräknat	3 578	
2012	Beräknat	3 578	

¹ Inklusiva tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Från anslaget betalas årsavgifter till Haagkonferensen för internationell privaträtt, Internationella institutet i Rom för unifiering av privaträtten (UNIDROIT), Association Internationale des Hautes Jurisdictions Administratives, Nordiska Samarbetsrådet för Kriminologi (NSfK) samt Bernunionen (WIPO=World Intellectual Property Organization).

Dessutom betalas från anslaget bidrag till Europeiska institutet för kriminalpolitik (HEUNI) inom ramen för FN:s Crime Prevention and Criminal Justice Fund. Även bidrag till vissa andra internationella sammanslutningar samt internationellt samarbete och forskning med anknytning till Justitiedepartementets område betalas från anslaget.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 3 578 000 kronor anvisas under anslaget 1:14 *Avgifter till vissa internatio-*

nella sammanslutningar för 2010. Motsvarande belopp beräknas för 2011 och 2012.

Tabell 3.56 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:14 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	3 578	3 578	3 578
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	3 578	3 578	3 578

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

1:15 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete

Tabell 3.57 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2008	6 234	907	
2009	7 157 ¹		6 984
2010	Förslag	7 157	
2011	Beräknat	7 157	
2012	Beräknat	7 157	

¹ Inklusiva tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för att stimulera lokalt brottsförebyggande arbete. Brottsförebyggande rådet har till uppgift att fördela medel till lokala brottsförebyggande projekt. I detta ingår att samla och sprida kunskap om framgångsrika projekt, följa upp och utveckla projekt samt bidra till att behovet av utbildning tillgodoses. Brottsförebyggande rådet belastar anslaget med vissa egna kostnader direkt kopplade till denna verksamhet.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 7 157 000 kronor anvisas under anslaget 1:15 *Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete* för 2010. Motsvarande belopp beräknas för 2011 och 2012.

Tabell 3.58 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:15 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete

Tusental kronor			
	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	7 157	7 157	7 157
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	7 157	7 157	7 157

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

1:16 Säkerhets- och integritetsskydds-nämnden

Tabell 3.59 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2008	Utfall	10 316	Anslags-sparande	1 823
2009	Anslag	12 184 ¹	Utgifts-prognos	12 245
2010	Förslag	12 540		
2011	Beräknat	12 584 ²		
2012	Beräknat	12 646 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 12 540 tkr i 2010 års prisnivå.

³ Motsvarar 12 540 tkr i 2010 års prisnivå.

Anslaget används för Säkerhets- och integritetsskydds-nämndens förvaltningskostnader. Myndighetens nämnd utövar tillsyn över brottsbekämpande myndigheters användning av hemliga tvångsmedel och kvalificerade skyddsidentiteter och därmed sammanhängande verksamhet. Nämnden utövar också tillsyn över Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter. Nämnden ska på begäran av en enskild kontrollera om han eller hon har varit utsatt för hemliga tvångsmedel och därmed sammanhängande verksamhet eller varit föremål för Säkerhetspolisens personuppgiftsbehandling och om tvångsmedelsanvändningen eller personuppgiftsbehandlingen har skett i enlighet med lag eller annan författning.

Inom myndigheten finns även de särskilda beslutsorganen, Registerkontrolldelegationen (som i ärenden om registerkontroll enligt säkerhetsskyddslagen [1996:627] prövar frågor om utlämnande av uppgifter från vissa register)

och Skyddsregistreringsdelegationen (som fattar beslut om kvalificerad skyddsidentitet enligt lagen [2006:939] om kvalificerade skyddsidentiteter).

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 12 540 000 kronor anvisas under anslag 1:16 *Säkerhets- och integritetsskydds-nämnden* för 2009. För 2011 och 2012 beräknas anslaget till 12 584 000 kronor respektive 12 646 000 kronor.

Tabell 3.60 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för 1:16 Säkerhets- och integritetsskydds-nämnden

Tusental kronor			
	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	12 184	12 184	12 184
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	356	400	462
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	12 540	12 584	12 646

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2009 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.